

תורה שבעל פה גמרא מסכת סנהדרין

הוראות

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	–	(13x6)	–	78 נקודות
פרק שני	–	(11x2)	–	22 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: חוברת דפים ממסכת סנהדרין ובה מספר השאלון.
(בית הספר יספק חוברת זו.)

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (78 נקודות)

ענו על שש מן השאלות 1-9 (לכל שאלה – 13 נקודות).

1. איסור ריבוי נשים למלך ואיסור ייחוד

א. במשנה נאמר: "לא ירבה לו נשים אלא שמונה עשרה". על דין זה שאלה הגמרא: "הני שמונה עשרה מנלן".

(1) הסבירו את שאלת הגמרא.

(2) תשובת הגמרא על שאלה זו מבוססת על דרשה של הפסוק "וְאִם מְעַט וְאִסְפָּה לָךְ כְּהֵנָּה וְכְהֵנָּה".

הסבירו את דרשת הפסוק.

(4 נקודות)

ב. בנוגע למספר הנשים שמותר למלך לשאת, מובאות בגמרא שתי דעות נוספות (מלבד הדעות שמוזכרות במשנה).

ציינו את שתי הדעות הנוספות. (2 נקודות)

ג. "תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה גדר גדול גדרה תמר באותה שעה".

(1) כתבו מהו המעשה שעשתה תמר, וציינו מה גזרו חז"ל בעקבות מעשה זה.

(2) בהמשך הגמרא כתוב: "ייחוד דאורייתא הוא".

הסבירו ביטוי זה. בתשובתכם ציינו מהו התפקיד של ביטוי זה בסוגיה: תירוץ, קושיה או הוכחה.

(7 נקודות)

2. איסור ריבוי סוסים למלך ואיסור ריבוי כסף למלך

א. "ר' ירמיה לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס..." (דברים י"ז, ט"ז).

כתבו מהי ההלכה הנלמדת מכל אחת משלוש המילים המודגשות בקו. (6 נקודות)

ב. "תנו רבנן וכסף וזהב לא ירבה לו יכול אפילו כדי ליתן אספניא תלמוד לומר לו לו אינו מרבה אבל מרבה הוא

כדי ליתן אספניא".

(1) הגמרא מקשה על ברייתא זו. הסבירו את קושיית הגמרא.

(2) צטטו מן הגמרא את התירוץ לקושיה זו, והסבירו אותו.

(5 נקודות)

ג. "אמר שלמה אני ארבה ולא אשיב".

הסבירו את הטעות של שלמה המלך. בתשובתכם הסבירו את המשפט המצוטט. (2 נקודות)

3. תספורת של מלך, של כוהן גדול ושל כוהן הדיוט

- א.** בגמרא מובאת ברייתא בנוגע לזמני התספורת של מלך, של כוהן גדול ושל כוהן הדיוט. ציינו את זמן התספורת של כל אחד מהם, וכתבו מהו המקור או הנימוק לאחד מן הזמנים האלה. (3 נקודות)
- ב.** בנוגע לתספורת של כוהן הדיוט הקשתה הגמרא: "אי הכי האידינא נמי".
- (1) הסבירו את קושיית הגמרא.
- (2) הסבירו את תירוץ הגמרא לקושיה זו.
- (4 נקודות)
- ג.** על פי מסקנת הגמרא, חכמים סוברים שאף על פי שנחרב בית המקדש, לכוהנים עדיין אסור לשתות יין, אולם הם אינם מחויבים להסתפר בכל שלושים יום. בגמרא כתובים שני הסברים להבדל בין הדינים. כתבו בלשונכם את שני ההסברים. (6 נקודות)

4. עדות מפריחי יונים

- בגמרא מובאות שתי תשובות על השאלה "מאי מפריחי יונים" – תשובה אחת מבבל ("הכא תרגומה") ותשובה אחרת של רבי חמא בר אושעיא.
- א.** (1) כתבו את שתי התשובות.
- (2) על פי הגמרא, מי שאמר את התשובה בבבל, לא היה מקבל את התשובה של רבי חמא בר אושעיא, ורבי חמא בר אושעיא לא היה מקבל את התשובה שנאמרה בבבל. הסבירו מדוע.
- (6 נקודות)
- ב.** "ואידך תנא תולה בדעת עצמו ותנא תולה בדעת יונו וצריכא דאי תנא תולה בדעת עצמו התם הוא דלא גמר ומקני דאמר קים לי בנפשאי דידענא טפי אבל תולה בדעת יונו אימא לא".
- על פי דברים אלה, אילו הייתה המשנה מציינת שרק המשחק בקוביא פסול לעדות, לא היינו יודעים שגם מפריח יונים פסול לעדות. הסבירו מדוע. (3 נקודות)
- ג.** על הפירוש של רבי חמא בר אושעיא הקשתה הגמרא קושיה מברייטא שמוזכרת בה בהמה.
- (1) הסבירו בלשונכם את הקושיה.
- (2) הסבירו את תירוץ הגמרא לקושיה זו.
- (4 נקודות)

5. עדות רועים

- א.** בגמרא מובאות שתי מימרות סותרות של רבא בעניין כשרות רועים לעדות. כדי ליישב את הסתירה, העמידה הגמרא כל אחת מן המימרות בסוג אחר של רועים.
- (1) ציינו מה הם שני סוגי הרועים. היעזרו ברש"י.
- (2) "אמר רבא רועה שאמרו אחד רועה בהמה דקה ואחד רועה בהמה גסה".
- לאיזה סוג של רועה נוגעת מימרה זו של רבא?
- (3) על פי מסקנת הגמרא, האם אדם שמגדל בהמה גסה בביתו בארץ-ישראל פסול לעדות? נמקו את תשובתכם. היעזרו ברש"י.
- (7 נקודות)
- ב.** "הכי נמי מסתברא מדקתני נאמנין עליי שלושה רועי בקר".
- (1) הסבירו את הראיה שהביאה הגמרא מן המשנה שבציטוט.
- (2) הגמרא דוחה את הראיה הזאת. הסבירו את דחיית הגמרא. בתשובתכם כתבו איזו מילה במשנה מסייעת לדחייה.
- (6 נקודות)

6. קטן הרודף; תינוק שיצא ראשו

א. "אמר רב הונא קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו..."

(1) הסבירו בלשונכם את המקרה ואת הדין שבדברי רב הונא.

(2) הגמרא הסבירה את הדין של רב הונא. כתבו בלשונכם את הסבר הגמרא. בתשובתכם הסבירו מהי "התראה".
(5 נקודות)

ב. "איתביה רב חסדא לרב הונא יצא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין דוחין נפש מפני נפש".

(1) "יצא ראשו" – הסבירו בלשונכם את המקרה, וכתבו מהי השאלה ההלכתית המתעוררת במקרה זה.

(2) רב חסדא הקשה מן הדין שבמקרה זה על דברי רב הונא. הסבירו את הקושיה של רב חסדא.
(6 נקודות)

ג. "שאני התם דמשמא קא רדפי לה".

הסבירו את תירוץ הגמרא לקושיה של רב חסדא. (2 נקודות)

7. "ייהרג ואל יעבור" ו"יעבור ואל ייהרג"

א. הגמרא הקשתה: "והא אסתר פרהסיא הוואי".

(1) העתיקו למחברתכם את המשפט שעליו הקשתה הגמרא קושיה זו, והסבירו את קושיית הגמרא.

(2) על פי התירוץ של רבא לקושיית הגמרא, בנוגע לעבירה בפרהסיא – באיזה מקרה חייבים למסור את הנפש, ובאיזה מקרה אין חייבים למסור את הנפש?

(3) רבא הוכיח את תירוצו מן המקרה של "קוואקי ודימוניקי". הסבירו את ההוכחה של רבא.
(8 נקודות)

ב. בהמשך הגמרא כתוב: "ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול אספסתא בשבתא..."

הסבירו כיצד דברי רבא "הנאת עצמן שאני" באים לידי ביטוי בדבריו בנוגע לאספסתא. (5 נקודות)

8. קטע שלא נלמד

לפניכם סוגיה מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף קיז, ע"ב.
למדו את הסוגיה, וענו על השאלות שאחריה. היעזרו בפירוש רש"י.

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

אמר רבה ר'רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ושייבר את הכלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור שהרי מתחייב בנפשו ר'רודף ששייבר את הכלים של רודף פטור¹ שלא יהא ממונו חביב עליו מגופו אבל של כל אדם חייב² דאסור להציל עצמו בממון חבירו ורודף שהיה רודף אחר רודף להציל ושייבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם שמציל את חבירו מן הרודף:

ושייבר את הכלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור. מלשלם שהרי מתחייב בנפשו הוא צדדיפה זו ואפילו אין הורגו דתנן בפרק בן סורר ומורה³ ואלו ניתנו להציל בנפשו הרודף אחר חבירו להורגו ונמצא תשלומין וחייב מיתה באין כאחד: מגופו. שהרי נרדף זה רשאי להרוג את רודפו שנאמר (שמות כג) אם צמחת ימצא הגנב התורה אמרה אם צא להרגך השכם להורגו [בדכות נח]: ולא מן הדין. שהרי המציל עצמו בממון חבירו חייב כ"ש מציל אחרים בממון חבירו:

א. (1) על פי רבה, במקרה שהרודף שייבר את הכלים, הדין הוא שהרודף פטור. הטעם לדין זה הוא: "שהרי מתחייב בנפשו".
על פי רש"י, הסבירו בלשונכם את הטעם לדין.

(2) על פי רבה, במקרה שהנרדף שייבר את הכלים של הרודף, הדין הוא שהנרדף פטור. הטעם לדין זה הוא: "שלא יהא ממונו חביב עליו מגופו".

על פי רש"י, הסבירו בלשונכם את הטעם לדין.
(7 נקודות)

ב. (1) "ורודף שהיה רודף אחר רודף להציל ושייבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין".
הסבירו את הביטוי "פטור ולא מן הדין", והסבירו על פי רש"י מדוע במקרה זה היה הדין צריך להיות "חייב".

(2) "אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם שמציל את חבירו מן הרודף".
הסבירו בלשונכם משפט זה.
(6 נקודות)

9. יסודות תורה שבעל פה

א. (1) ציינו שניים מארבעת חלקי ה"שולחן ערוך", וכתבו מהו התוכן של כל אחד מהם.
(2) הרמ"א הוסיף הגהות על ה"שולחן ערוך".

מנהגים של איזו עדה מובאים ב"שולחן ערוך", ומנהגים של איזו עדה מובאים בהגהות הרמ"א?
(6 נקודות)

ב. כתבו שם של מאגר מידע תורני מתקשב אחד שאתם מכירים. (2 נקודות)

ג. (1) הגמרא שואלת מדוע נפסקה ההלכה כבית הלל במחלוקות בינם ובין בית שמאי.
כתבו את תשובת הגמרא על שאלה זו.

(2) חכמים קבעו כללים הלכתיים להכרעה במחלוקות.
ציינו כלל הלכתי אחד שעל פיו מכריעים במחלוקות בין חכמים.
(5 נקודות)

פרק שני (22 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 10–15 (לכל שאלה – 11 נקודות).

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י)

10. נשיאת אלמנתו של מלך ונישואי דוד למרב ולמיכל

א. במשנה שבתחילת פרק שני נאמר בנוגע למלך: "ואין נושאים אלמנתו רבי יהודה אומר נושא המלך אלמנתו של מלך שכן

מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול שנאמר וְאַתָּנָה לָךְ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקָה".

בגמרא מובאת ברייתא: "תניא אמרו לו לרבי יהודה נשים הראויות לו מבית המלך ומאי ניהו מִרְבּ וּמִיכָל".

(1) מהי המחלוקת ההלכתית בין חכמים ובין רבי יהודה?

(2) על פי דעת חכמים בברייתא, הסבירו את הפסוק שמובא במשנה.

(4 נקודות)

ב. "שאלו תלמידיו את רבי יוסי היאך נשא דוד שתי אחיות בחייהן".

(1) הסבירו את הקושיה של תלמידי רבי יוסי.

(2) כתבו את שני התירושים שמובאים בגמרא לקושיה זו, והסבירו כיצד כל אחד מן התירושים מיישב את הקושיה.

(7 נקודות)

11. הליכת מלך אחרי המיטה וסיפור דוד ואבנר

א. "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הָלַךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה" (שמואל ב, ג', ל"א).

(1) על פי המשנה, מה למד רבי יהודה מפסוק זה, ומדוע סברו חכמים שאי אפשר ללמוד זאת מפסוק זה?

(2) על פי הברייתא, מה למד רבי יהודה מפסוק זה?

(6 נקודות)

ב. "וַיָּבֹא כָל הָעָם לְהַבְרֹת אֶת דָּוִד" (שמואל ב, ג', ל"ה).

על פי רבא, בפסוק זה יש כתיב וקרי. הסבירו בלשונכם מה למד רבא מכך. (3 נקודות)

ג. "אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נענש אבנר..."

בגמרא מובאות שתי תשובות על שאלה זו. כתבו בלשונכם אחת מהן. (2 נקודות)

12. פרשת המלך והבקשה למנות מלך

א. "אמר רב יהודה אמר שמואל כל האמור בפרשת מלך מותר בו רב אמר לא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם..."

(1) הסבירו בלשונכם את דעתו של כל אחד מן האמוראים. בתשובתכם כתבו מהי המחלוקת ההלכתית ביניהם.

(2) בהמשך הגמרא מובאת מחלוקת תנאים בנושא פרשת המלך, ובהקדמה למחלוקת זו מובא המושג "כתנאי". הסבירו

מושג זה.

(7 נקודות)

ב. "זקנים שבדור כהוגן שאלו... אבל עמי הארץ שבהן קלקלו..."

גם זקני הדור וגם עמי הארץ ביקשו למנות עליהם מלך.

מדוע הבקשה של זקני הדור הייתה "כהוגן", ומדוע הבקשה של עמי הארץ נחשבת קלקול? היעזרו ברש"י.

(4 נקודות)

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות)

13. המשחק בקוביא

א. המשחק בקוביא שיש לו אומנות אחרת – האם הוא פסול לעדות? ענו על פי רמי בר חמא ועל פי רב ששת, וכתבו

את הנימוק של כל אחד מהם. (3 נקודות)

ב. עיינו במקור שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

שאלה: מי שנשבע שלא ישחק בקוביא, עד זמן ידוע, ואחר כך בא לישאל על נדרו, ואמר שהוא מתיירא שמא יתקפנו יצרו, ולא יוכל להעמיד עצמו, ונמצא עושה שתי רעות: משחק, ועובר על שבועתו. בכי האי, נזקקין, או לא? תשובה: מסתברא שאין נזקקין לו. דשחוק בקוביא, עבירה היא, ואין מתירין נדר לעבירה. ואם מפני שלא יכשילנו יצרו לעבירה, ישביע ליצרו.

(שו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סימן רנב. מובא אצל רבני מכון משפטי ארץ, "קלפים והימורים")

(1) הסבירו את המילים המודגשות בקו.

(2) כתבו בלשונכם מהו הנימוק של האדם שבא להישאל על נדרו.

(3) כתבו בלשונכם את תשובת הרשב"א, והסבירו את נימוקו.

(8 נקודות)

14. שמיטה בזמן הזה והיתר המכירה

א. רבי ינאי התיר לזרוע בשנת השמיטה "משום ארנונא", אף על פי שבתורה נאמר במפורש בנוגע לשנת השמיטה: "שְׁדִיךְ

לֹא תִזְרַע" (ויקרא כ"ה, ד').

על פי התוספות, על מה מבוסס ההיתר של רבי ינאי? כתבו שני הסברים. (4 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרב עובדיה יוסף שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

נראה שיש לסמוך... על היתר המכירה... ידוע לנו שמאות חקלאים כל פרנסתם אינה אלא מן החקלאות, ואין להם כל אפשרות אחרת לאכול לחם חוקם ולפרנס את ילדיהם ללא החקלאות, ובאין ברירה הם מוכרחים להסתמך על היתר המכירה. וכדאיתא בירושלמי (פ"ג דביצה סוף ה"ד), דלרבי יהושע הערמה מותרת כדי לחוס על ממונם של ישראל. ע"ש. וכל שכן כאן שמותר להערים משום חיי נפש. והינה גם החקלאים שאינם נמנים על יראי ה' השומרים תורה ומצוות, לא שבקי היתרא ואכלי איסורא [לא מניחים היתר ואוכלים איסור – על פי גיטין לז, ע"ב], וגם הם באים אל הרבנות הראשית לחתום על ההרשאות למכירת קרקעותיהם לנוכרי. ואילו לא הייתה הרבנות הראשית נטפלת להם לקבל אותם ואת חתימתם להרשאה למכירת הקרקע שלהם, היו עושים הכול באיסור...

(הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, חלק י, יורה דעה, סימן לח)

(1) הסבירו מהו היתר המכירה.

(2) על פי הרב עובדיה יוסף, מדוע אפשר לסמוך על היתר המכירה בימינו? כתבו שני נימוקים.

(7 נקודות)

15. רודף אחר חברו להורג

א. "ת"ר מניין לרודף אחר חברו להורג שניתן להצילו בנפשו".

בעלי התוספות מציעים שני פירושים לביטוי "להצילו בנפשו".

(1) הסבירו את שני הפירושים.

(2) הסבירו את הקושיה של בעלי התוספות על כל אחד מן הפירושים.

(6 נקודות)

ב. (1) על פי הגמרא, מן הפסוק "לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רֵעֶךָ" למדו שהרואה את חברו טובע בנהר – חייב להצילו.

על כך הקשו בעלי התוספות: "למה לי קרא בטובע בנהר...".

הסבירו את הקושיה של בעלי התוספות.

(2) בהמשך הדברים של בעלי התוספות נכתב: "ולא מסתבר למימר דחברו הורג טפי לאפרושי מאיסורא".

מדוע היינו יכולים לחשוב שהחיוב להציל את הנרדף חמור יותר מן החיוב להציל את מי שטובע בנהר?

(5 נקודות)

בהצלחה!

מדינת ישראל
משרד החינוך

נספח – חוברת דפים ממסכת סנהדרין

הנחיות

בחוברת שלפניכם דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

- עמודים 2–8 – דף יט, ע"ב – דף כב, ע"ב
- עמודים 10–14 – דף כד, ע"ב – דף כו, ע"ב
- עמודים 15–17 – דף עב, ע"א – דף עג, ע"א
- עמודים 19–21 – דף עד, ע"א – דף ע"ה, ע"א

כהן גדול פרק שני סנהדרין

מסורת הש"ס

לו א מיי פ"ו מלכות
 ט"ח הלכה ו סמג
 עשין י"ב טוש"ע י"ד ק"י
 רמז סעף יד:
 לא ב מיי פ"ב מהל'
 מלכות הלכה ג:
 לב ג מיי פ"ה מלכות
 אישות הלכה יג סמג
 עשין מח טוש"ע לה"ע ק"י
 רמז סעף ז:
 לד ג מיי ט"ז הלכה טז
 טוש"ע ט"ז סעף יד:

גשים

שוֹמֵר תְּשׁוּבָה עֲלֵיהֶם מִלֵּךְ.
 יִשְׁלַח אֶת־הָאֲדָמָה שִׁמּוֹנוֹ
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת הַלְלוֹת
 שְׂמֵחַת אֲדָמָה לְעוֹלָם וְלָנֶכְדָּר
 הַכֹּל כִּי־כִזְבוּ מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
 וְלִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הִכְזִיבוּ שְׂמֵחַת הָאֲדָמָה
 (תְּחִיבוֹת י.) וְהַמֶּלֶךְ
 בִּבְהוֹלָה לִמְנוֹת הַמֶּלֶךְ
 מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ (קְדוּשֵׁין)
 שְׂמֵחַת לֵב הַמֶּלֶךְ שְׂמֵחַת
 אֲדָמָה (תְּחִיבוֹת ע.) אֲדָמָה
 מְקַדְשֶׁת. אֲפִלּוּ יֵשֶׁנָּה
 בִּכְפֹן (קְדוּשֵׁין ח.) לְמִשְׁחָה
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת וְיִשְׁלַח
 אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת קִימָה
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת וְיִשְׁלַח
 אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת
 (תְּחִיבוֹת ד.) לְקִדְשָׁהּ מִלִּפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת
 שְׂמֵחַת קְדוּשֵׁין וְיִשְׁלַח
 אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת וְיִשְׁלַח אֶת־הַשִּׁמּוֹנוֹת
 (קְדוּשֵׁין י.)

אין נישאין אלמנות של
מלך. ר' יהודה אומר מלך
אלמנות של מלך
שאל שדך נשא אלמנות של
שנאמר ואתה של
אבי תרין נישא ארדין
בדוקיך. ויהי אמור לו ר' י
יהודה נישא הרגאות לו
מבית המלך ומאן ניהו
מיתא ומיכל. שאל איך
נשא דר נישא חותי א"ר
יוסי מילא לתר מיתא
ר' נשא. ו' יהושע
בן קרח אומר קדישי
טעות דר לו במירב
שנאמר תנה את אשתי
אלי. מילא וסלי אשתא
אלא מירב אשתי. ומילא
שאל סבור מירב ערלות
לפשימא לז חזו לו מדי
ודוד סבר לזכיל ושוברי
ר' פרוטרו. ו' יוסי
האיה תנה את אשתי את
מירב מאי בעיד יוה. א"ל
מקלות הללו מעורבין
ון שנאמר ור' חמשת
בזימל כח שאל אשר
לגורא לגוראיה מהמולות.

מקרה ילדו הנחבט כאלו הוא ילדו שמכאן כלל תולדות אהרן ומשה אהרן ילד ומשה לימד ונקראו על שמו. לכן כל אומר ה' אל בית יעקב שאם פדה את אברהם ויעקב שמו אברהם ומצא גירוד בלשון פלטי שמו אברהם שמו שפלטא פלטיא אל מעבידיו. מה עשה עבד חכם בינו אברהם ויעקב הוטעם בידו אהל ידקו בחרבו וזו על בחורים למלד שהיו כבחרים. איך יוחנן חוקרפ של בזעו ענותונו של יוסף שנאמר ויבא הביהת לפשות מלאכתו הגמ שניהם לזכר אחר נתחווהו של בזעו ענותונו של פלטי כתיב ויפטר אמר רב נעשה כשורו כראשי דפי' תנא ר' אבהו כחמוריה דהורפא וגשל, בארבותא דהורפא וגשל. כל הזכויות שפוטות.

נִקְרָא עַל שְׁמָהּ רַבִּי
סָלָה וְכִי יוֹסֵף יֵלֵד וְהָלָא יַעֲקֹב יֵלֵד אֱלָא יַעֲקֹב יֵלֵד
בְּרַחֲמֵי א"ר יוֹנְתָן¹² כָּל הַמְּלֻמָּד בֶּן חֲבִירוֹ תוֹרָה
אֲהָרֹן וּמִשְׁה וְכֹתִיב וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֲהָרֹן לְמוֹר לֵךְ
הָאִמֶּר הָאֵל בְּכֵת יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבִירָהּ וְכִי
יֵדְאוּ מִצֶּרֶךְ גִּדּוּל בָּנִים וְהֵייתָ רַחֲמֵי¹³ לֹא עֵתָה יְבוּשׁ
וְחוּרֵי מֵאֲבִי אֲבִיּוֹ כְּתִיב פִּלְטִי וְכֹתִיב¹⁴ פִּלְטִיָּאל אִמֶּר ר'
מִן הָעֲבִירָה מָה עָשָׂה¹⁵ נֶעְץ חֶרֶב בֵּינוֹ לְבֵיתָהּ אִמֶּר כָּל
אִישָׁה שֶׁנֶּעְשָׂה לָהּ כְּאִישָׁה וְהַכְּתִיב¹⁶ הִלֵּךְ וּבִכָּה עַל
רֵיחַ שֶׁלָּא טַעְמוֹ מֵעַם בִּיָּאֵר אִמֶּר רַבִּי יוֹחָנָן תּוֹקְפוּ
תּוֹ שֶׁל פִּלְטִי בֶן לִישׁ תּוֹקְפוּ שֶׁל יוֹסֵף עֲנוּתוֹתָיו שֶׁל
מֵאִי מִצִּלָּתָהּ אִמֶּר רַב שֶׁנֶּעְשָׂה בִּשְׁרֹי כְּרֹאשִׁי לַפְּתוֹת
תּוֹקְפוּ

גליון הש"ס
 גמ' שאול סבר מלוח
 ופרורשה. עיין מנגינה ד' ט"ז
 ע"א תוס' ד"ה יוסי:
 שם שפלטו אל. כעין זה
 לקמן דף לו ע"ב גבי
 שאלמאל וכן ב"ב דף ק'
 ע"א גבי שמואל ובתמורה
 דף ג' ע"ב עתמאל וביירושמי
 ספ"ה דקטורה גבי אליהו
 בן ברכאל:

1. שוֹם תִּשִּׁים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ
אֲשֶׁר יִבְחַר יי אֱלֹדֶיךָ בּו
מִקְרֵב אֲחִיךָ תִּשִּׁים עֲלֶיךָ
מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת
עֲלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא
אֲחִיךָ הוּא: דְּבָרִים יז טו
2. וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים
אֶל אִישׁ בִּשְׁתֵּן בֶּן שָׁאוּל
לֵאמֹר תִּנְהַ אֶת אִשְׁתִּי
אֶת מִיכָל אֲשֶׁר אֲרֻשְׁתִּי
בְּלִי בִמְאֹד עֲרֻלוֹת
פְּלִשְׁתִּים:

שמואל ב ג יד
3. ויאמר שמואל ישאל
האיתם תהיה האיש והעלה
הזה כי בחרך את ישראל
עליו תהיה האיש אשר
יבנה וישכנו המזבח אשר
דוד בנה בתו נתן לו
גדול בית אביו יעשה
חפשי בישראל:
שמואל א ח א
4. ויהי בעת ההוא את מה
בת שאל ללדו והיא
נתנה לעדריאל המזלתי
לעשר:
שמואל א ח יט
5. ויחך המלך את איש
שיר רצעה בן האיש אשר
ילד לעשר וישאל את חמשת
אבות מנבטות ואת מנבט
בני מיכל בת שאל אשר
ילד לעדריאל בן ברזל
המזלתי:

שמואל ב כא ח
6. וְשָׁאוֹל יָרָא אֶת מִיכָל
בְּתוּ אִשְׁתּוֹ דָּוִד וּלְפָלִי בֶן
לִישׁ אִשְׁרָם מִגִּלְגָּלִים.
שמואל ב כא ט
7. וְתֹקְרָנָהּ יָדָה לַשְּׁכֵנֹת
שֵׁם לְאִמּוֹר יֵלֶד בֶּן לְנִגְמָה
וְתֹקְרָנָהּ שֶׁמוֹ עֹבֵד הוּא
אֲבִיר אִשֵּׁי אֲדָבִי רֹדֵף
רוּחַ דָּוִד
8. וְאִתּוֹ הָיְתָה יְהוֹיָדָה לְלֶחֶד
אֶת דָּוִד בֶּן גִּדְרוֹ וְאֶת
הַחֶבֶר אֲבִי שֹׁכֵם וְאֶת
יְקִיתָאֵל אֲבִי נוֹחַ וְאֶלֶף
בָּנֵי בֵּיתָה בֶּן פֶּרֶעָה אִשְׁרָם
לְקָח מֶרֶדֶת.
שמואל ב כא י
9. וְכָל הַיְמִים אִי דָה
אֲבָל חֲרוּבֵי עֶמֶק בְּנֵי
עֶגְבִּי וְיֹסֵף סֶלָה.

[illegible]

כ.

לד א מיי פ"ב מהל
 מהלס ה' ו י"ז
 מהל' אכל' ה' א
 עשן קטן:
 לח ב מיי פ"ב מהל' אכל
 ה' אכל' ו:
 לו ג מיי פ"ב מהל' א
 ופ"ב מהל' חס
 ה' אכל' אכל' שם:
 לד ד מיי פ"ב מהל' אכל
 ה' אכל' יח אכל' עשן
 מ"דס ג טוש"ע י"ד כ'
 שטן עשן א:
 לח ה מיי פ"ב מהל' אכל
 ט טוש"ע י"ד
 כ' שטן עשן א:
 לפ ו ז ו ח מיי פ"ב מהל'
 אכל' יח טוש"ע י"ד
 כ' שטן:

1. רבות בנות עשו חיל
 ואת עילית על בלנה:
 משיל אל כט
 2. שקר הוון ובל דיא
 אשקה יראת ה' היא
 משיל אל
 תתהלל:
 3. יראמר דוד אל יואב
 ואל כל העם אשר אתו
 שקרו בגידיכם ותרנו
 שקר ושפדו לפני אהי
 המלך דוד הלך אחרי
 המשה:
 4. שחואל ב אל
 דוער כל העם וכל
 ישראל ביום ההוא כי
 אל היתה משפלת
 להמית את אבנר בן נר:
 שחואל ב אל
 5. ויבא כל העם
 להביט את דוד לרם
 ולעמוד וישבע דוד
 לאמר הכה יעשה לי
 אלהים ובה יסוף כי אם
 דוער ובה השמע שאם
 לקח או לא כמאמר:
 שחואל ב אל
 6. ויבא המלך אל אבנר
 יראמר רכמות בל ימות
 דוד ואל יאמר:
 7. אבנר בן נר
 הולך שם ליהושפט
 וירדש כנפול לפניכם
 עולה נפלת ויסוף כל
 העם לכבות עלי:
 שחואל ב אל
 8. ויהי כיום
 ויהי כיום

לפחות. ואת עילית על
כסלהוה על פלטין בן יוסף.
שפך הותן על יוסף והכל
היפוי ה' כרוז אשר יראת
ה' [נ'א] התללוהו על פלטי
ד'א אשר קחון על דורו של
בשמה. הכל היפוי ה' דורו
של. הישועה אשר יראת ה'
איה התללוהו על דורו של
היהודי בן אלעאי אשר
שפך תלמידים מעטעפין
בשבתות על דורו וטסקן
תבורה: **פ**ל מן את
וצוא מפחה פלטין שלו.
י' יהודה אומר אם רצה
לצאת אחר המטה הרי
שיצא דור אשר שמתו של
אמר יצא: **ת**ל' מקום
שנהגו הנשים לצאת אחרי
המטה יוצאות לפי המטה
יוצאות י' יהודה אומר
המטה הנשים לפי המטה
שנצמרו והמלך דור הולך
אחרי המטה בן ארבע
מפניו מה ענש אחר שהיה
לך למחות בשבילך
מיתה ואמרין בגמ' כסף
נגנמנו דמיך דור וסירה גרמו
לך לאבנך שהרג בך
ויפורשו פירשו וירושלמי
מבטת סכסכא כסף א'

ששהא מאבות וכו'. אף על גב דדרשנין (מדרש רבה פסח וישלח) ומלכים ממך יאלו זה שאלו ואיש בוקש ממך ולא היה לו להמתיקם צושת אחר ולא היה לו לשמוע מלכות בית דוד ששמשא דבר על פי נביא: **שתי** שנים ומחצה. פ' בקונטרס שמלכות ישראל היתה בצולה חמש שנה בין מיתת שאול למלכות איש בוקש ד' שנים ומחצה היינו שתי שנים ממלכות איש בוקש ומחצה בין מיתת איש בוקש למלכות דוד ולא נהירא חדא דלמה נענש על אותה חצי שנה דבין מיתת איש בוקש למלכות דוד הלא קודם מיתתו חזר אצנר ונתאמן להמליך את דוד כדכתיב (שמואל ב ג) וישלח אצנר מאלים אל דוד וגו' ועוד דכיון דחמש שנים עמדו בלא מלך ולא המליכו את דוד א"כ למה נענש אצנר בנה שנתחוק אחרי כן להמליך איש בוקש ונראה לי איפכא דלמה חצי שנה היתה בין מיתת שאול למלכות איש בוקש ובזאתם הימים נתחוק אצנר ודבר לכל ישראל להמליך איש בוקש עד שהמליכו לסוף אותה חצי שנה ושמת איש בוקש היתה מלכות ישראל בצולה חמש שנים עד שמלך דוד ונמצאו א' שנים ומחצה שמלך דוד בתצורו כדכתיב בדברא אלע"א דבדכ"ז קרא לא חשיב רק ז' שנים ה' היינו לפי שננטרע כדאמרין בחלק (לחמן דף ק) והא ללא חשיב חצי שנה זאת בתשבזון בטול מלכות ישראל (בחלק) היינו לפי שלא היתה סמוך לה' שנים ולא היה הצטול יחד: מלך

רב נחמן בר יצחק אמר מיהא. ומפני מה נענש מפני שעיב מלכות בית דוד שנים ומחצה מסובין על הקרקע והוא על הדרגש: **ירושלמי** דרגש יש בו משום כפיית המטה (ספסל אין בו אינו חייב בכפיית המטה [כהן גדול חייב בכפיית המטה. תני ההספד וכל העוסקין בהספד לחפלה מעשה היה והפסיקו רבותינו לק"ש ולחפלה]. מאי דרגש ערסא דצלא. פ"י מט

בצמחי מדרשות עד שזדקו מדין ועד
באר שבע ולא מלאו עס הארץ: **מסכתין**
בעליהם אחם. עניניו היו: רבי יהודה
אומר לעולם לפני המטה ואלו
שקין מלני בדוד שיא אחר מטו
של אבנר. ואי ס"ד נשים אחר המטה
אורחיה דדוד להלך עם הנשים:
במחילה להכרות. שהיו סבורין
שמתאם היטה הריגת אבנר: ולכסוף
המכרות: שיעשו הצירוק שלא מאת
דוד נהרג אבנר: למחוס בשאלו.
בצריגת נוב עיר הכהנים: ידיו לא
היו אסורות. אדם חשוב היית לשאלו
היה לך למחות ולפי שלא מחית
כנפול לפני בני עולה נפלת: מכדי
מכיוון מהם. והכי קאמר דידן לא
אסורות היו לא ניהגת בצמץ כלדם
(חשוב) אלא בכל כוחך גילית בדעתך
ומחית בשאלו: ששה מלכות בים
דוד. שהעמיד את איש בוסת למלך
ואם לא המליכו אבנר היה ממלכת
דוד ומשחית איש בוסת עד יום
שמלך דוד על כל ישראל היו שתי
שנים ומחצה שתי שנים לאיש בוסת
ומצי' שנה בין מיתותיה למלכות דוד
שמשמעת שאלו מלך דוד בחברון וכתבי'
המלכות שבע שנים וששה חצות:
לא מהן חמש שנים בזמן מיתת שאלו
למלכות איש בוסת דמתיא בסדר עולם
ועלמין (דף קו). והימים אשר מלך דוד
על וגו' נמצאת מלכות ישראל בעילה
חמש שנים אלא חמש שנים היו בלתי
מלך שמעורר שתי שנים וזאת
למלכות איש בוסת למלכות בית דוד:
דרגש ערשא דגא. ונהגין היו לערוך
מטהם ושלחן בצית ולא היו משתמטין
בזמן כלל אלא למזל הבית מונחת משום
ניחוש. דגא עומד (דף קי) גד יד וסנון
לא (שם דף קי). **עד השפא** ולא
אופצנייה. עד הנה לא ישב על אותה
מיטה שהרי מונחת היא לנוי הבית:
והשפא. האכל בן צעין לאותה
עלה מהיבא תיפוק לו: **השפא מולכין**
ליה. משל אחרים: אלא אי קשיא.
אדעולא הא קשיא עלה דמתיא בעלמא
(מ"ק דף קי). דרגש אין לר' האכל
לכפותו: **מסיר קרביטין**. כימי אכלו.
לקרביטין לולאם: **קרביטין מי איש ליה**.
הלא כשאר מלכות עושין אותה מטה:
גידלא. רענין: **ערשא דללא**. מטה
של עור ותולין רצועות בשפת העור
סביב ובשרוץ לנמוחו עובצין הרצועות
בצרוכות המטה וכשמתיקין אותה
הוא נופל וכן היו קרביטין וחס וחס
ועליו לכפותו שלא יתקלקל העור
בצלחות הקרקע שלא היו ראשי
גבוהין מסירוהו למעלה.
וקאמר מ"ק זוקפו על דופן הכרעים
וארוכותיו למעלה ואמר ליה רבן
שמעון מתיר קרביטין והוא נופל:
סיונו

תחליפא שמיה דהוה שכיח בשוקא דגילדאי ואמר לי

הוא אלא וזקפה ודיו, וערסא דללא אית לה קריטיין ופליגא רשב"ז בגמרא ואמר דדעי כפיה כל כך ואילו לפי שיש רצועות קצוב לעור ומותחין אותו בין ארוכות המטה וקושרין הרצועות בארוכות עליו ובשממירין הרצועות והעור נופל אין לך כפיה גדולה מזו (נדרים טו).

(א) [מ"ק כו. גדרים טו.]
 (ב) [בכל הספרים שלפנינו
 לא נמצא שום קרי וכתיב
 ועמ"ש ב"סד' לקמן קג. על
 הגילוי בענין ויחמר לו.]
 (ג) [ל"ל בדר.] (ד) גדרים נו.
 ע"ש מו"ק כו. כל הסוגיא
 וע"ש, (ה) תענית כ. מו"ק
 כו. [גדרים טו.] (ו) [י"ג
 חנוס.] (ז) [י"ב ע"ה]
 (ח) והיינו לפי כ"ל,

(א) רש"י ד"ה מכדי וכו'
כאדם שאינו חסוב אלא:
(ב) ד"ה דרגש וכו' ודומה
לו גד:

וכשמבררין אותו. למלך
 כסאות (דברים טו)
 ערסא דגדא. מלך ארץ
 וזו יסב על ימי ויחמדת
 למלך, כמו (שפיטא דע)
 השורש נגד שלחן (שורק
 ו) ובתרי, ויורד (דברים טו)
 מי ארץ במדבר יד, וכלל
 דגננה לזר ערסא דגדא
 הוא (דברים טו) ודע
 האידנא לא אותביניה.
 דע תפחל לא הייטא שוסי
 חזון מלך לחמוביה ע
 חומס משה (שורק טו)
 (שורק טו) דעד האידנא לא
 אבילניה. משל חומס
 דלמחמין (שורק טו) אהל
 סהר נאכלט נאכלט
 חסות משה (שורק טו)
 חבתי, אנו צירך
 לכפחור. ממש סרסרס
 חמלעסא. אלא וקפא.
 שמתדע על דע כעשוי ודע
 (דברים טו) ואי ס"ד
 ערסא דגדא. דמשה
 חסות הוא כל כך
 אמאי. איני צירך
 לכפחור. אלא שנתא
 משל ממות חליל שמתדע
 חסות וזלן ויסבן עליה
 (שורק טו חבתי). והחגיגא
 הוכחתי: כי וזי וני חזר
 ממש חסותה איני צירך

הוא אלא וזקפה ודיו, וערסא דללא אית לה קריטיין ופליגא רשב"ז בגמרא ואמר דדעי כפיה כל כך ואילו לפי שיש רצועות קצוב לעור ומותחין אותו בין ארוכות המטה וקושרין הרצועות בארוכות עליו ובשממירין הרצועות והעור נופל אין לך כפיה גדולה מזו (נדרים טו).

כ:

ב א מיי פ"ה מלכות
 כלום הלכה א
בא ב מיי פ"ה מלך אכל
 ה' יח סמך עשין מד
 טו"ד ט שפן סקין ב
בב ג מיי פ"ה מלך
 סנהדרין הלכה א
 ופ"ה מלך מלכות הלכה א
 סמך עשין קרי
בג ד ה מיי פ"ה מלך
 מלכות ג סמך
 עשין טס
בד ו מיי טס פ"ד הל' א
 סמך טס
בה ז מיי טס הלכה א
 סמך עשין קטו
בו ח ט י מיי טס פ"א
 ה' א סמך עשין קיד
בז ט טס פ"ד ה"ט

ברי"ץ. עריסה.

קרביטיו ונופל מאליו:
אמר ריב"ל הלכה
כרשב"ג דאמר מטה
שנקליטה יוצאין זוקפה

מִלֵּךְ מותר וכו'. *חִמָּה למה נעשׂה
למכור לוֹ כרמו ועוד דפסקר
קאמר דדוד שאל אם היה יכול להחליף
לחם צפני בחמנו (א) וי"ל דפסרתא דכרס
לעבדיו ולא לעמנו ועוד וי"ל דכרס
היה יכול ליקח אם היה רוהא אבל
שבייה שאלא אחאב שימכרו לו חסב
נבות שרשות צידו לומר לא אחכור
ועי"ל דנעשׂה לפי ששאל הכרס
לעשות ע"י דכרבי (מלכים א' ה)
ויהיה לי לָגֵן ירק כמו המתקדשים
והמטערים אלה הגנות (שבייה ק)
והנקוד תיכף דלינו מותר רק בשדות
המקוים מן העיר דלא מעיל כל
הכל כרס נבות היה אבל היכל
אחאב בשומרון ועי"ל דדוקא בשדה
מקנה אבל שדה אחזה שירם מאבותיו
לא כמו שהשיב נבות חליהל
ממתי נחלת אבותי ע"י חי נמי
דפרשת המלך לא נאמרה רק על
המלך שנמלך על כל ישראל ויהודה
ועמא המקום אלא המלך לא מלך על
יהודה וגם לא מלך מאת המקום:
דאי

יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל יָכֹל הָאֵם
נִאמְרָה פֶּרֶשָׁה זֹו אֵלָּא לְאִיִּים ע
אִימָתוֹ עֲלֶיךָ כְּתָנָי ר' יוֹסִי אָמַר
יְהוּדָה אָמַר לֹא נִאמְרָה פֶּרֶשָׁה
עֲלֶיךָ מֶלֶךְ שֶׁתְּהָא אִימָתוֹ עַל
יִשְׂרָאֵל בְּכֻנִּיסְתָּן לְאַרְצָא לְהַעֲמִי
לָהֶם בֵּית הַבְּחִירָה רַבִּי עֲנִה
תִּרְעוּמָתָן שְׂנֵאמַר ¹² וְאִמְרַת אֵי
שְׁבִדְרוּ כְּהוֹגֵן שְׂאֵלֹו שְׂנֵאמַר ¹³
קִלְקֵלֹו שְׂנֵאמַר ¹⁴ וְהִיֵּינוּ גַם אֵי
¹⁵ תִּנְיָא רַבִּי יוֹסִי אָמַר ר' שֶׁלֶשׁ
לָהֶם מֶלֶךְ וּלְהַכְרִית זִרְעוֹ שֶׁל
אִיזָה מִזֶּה תַּחֲלִילָה כְּשֶׁהוּא אוֹסֵר
אָמַר ¹⁶ לְהַעֲמִיד לָהֶם מֶלֶךְ תַּחַת
עַל כֵּסָא ה' לְמֶלֶךְ וְעֲרִינֵי אִינִי
לְהַכְרִית זִרְעוֹ שֶׁל עֲמֻלָּה עַל
גּוֹ' וְהִיָּה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'
וְכֵן בְּדוֹד הוּא אָמַר ¹⁷ וְהִיָּה כִּי
וְכַתִּיב ¹⁸ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל נָתָן ה'
רִישׁ לְקִישׁ בְּתַחֲלִילָה מֶלֶךְ שֶׁלֹּא
ה' וּלְכַסּוֹף מֶלֶךְ עַל הַתַּחֲתוֹנִים
וְעַד עוֹה ¹⁹ עַרְב וְשְׂמוּאֵל חָד אִמְרָה
אָמַר תִּפְסַח וְעוֹה בְּהִירֵי הָרָדִי
מֶלֶךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֹו וְלֹא
קָהֳלַת הִיִּיתִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל
¹² דְּבִירֵי קָהֳלַת בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ בִּירֵי
¹³ הֵנָּה מִטַּתּוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה גּוֹ' וְהִי
הִיָּה חֲלָקִי מִכָּל עַמִּי ¹⁴ עַרְב וְשֶׁמֶךְ
הָרַר בֶּן שְׂמוּאֵל חָד אִמְרָה הָרַר
וְהִרְיוֹט וּמֵאֲזַן דָּאֲמַר הָרַר מֶלֶךְ
יִאֲוֹצְרוֹת מַלְכִּים לְמֶלֶךְ וְשֹׂאֲרֵי בִּי
אֲבִי לָרֶב דִּימֵי וְאִמְרִי לֹא לָרֶב
דְּמִלְתָּא אֵלָּא שֹׂאֲרֵי בִּיזָה שֶׁם
מִלְתַּמְתָּנוּ [שִׁי' ט:] : כְּסִימֵלָה . קוֹדֶם שֶׁנִּי
נִינֹוֹ . וְהִכִּי קִלְקֵלֹו קִרְלָא כִּי הוּא רֹודֵר
גִּיטִין (דף קס"א:) : גּוֹנֵדוֹ . טְלִיתָא וְכַסְדֵּר
קוֹדֵדוֹ וְסֵד אֲמַר מִקְלֹו (ויקרא כ"ב)

אחזק על נצות כיון שלא רשע
הכנסם אלא ללדי (ב"ב דף ס.)
ף גריצין של שעורין ממשל
לך כתיב (שמואל א ס) יקח ונתן

סירונו מתוכו ממה
מיתבי ^(א) כלי עין מה
המטה והערים ^(ב) מש
מטה מסורגת ^(ג) (היא)
שיפת עור הדג אלא
אעולי ואפוקי בביוני
באבקתא ^(ד) אמר ר' יו
לוי הלכה כרשב"ג ^(ה)
^(ו) ממה שנקליטיה
מתני' ^(א) מוציא למ
בית דין של שבעים
לו דרך ואין ממחה
לו שיעור וכל העם
נוטל חלק בראש: ג
אין ^(ב) מוציאין למלחמה
של שבעים ואחד איש
חזא ומי ^(ג) מוציאין לר

מִן הַמֶּלֶךְ בְּפֶרֶשֶׁת מֶלֶךְ מֶלֶךְ
עֲלֵיהֶם שְׁנֵאמֹר יִשׁוּם חֵשֶׁן
מֶמֶר כָּל הָאֲמֹר בְּפֶרֶשֶׁת
יֵד וְכֵן הִיא רַבִּי יְהוּדָה
יֵד לָהֶם מֶלֶךְ וְלַחֲכֵרִית
רֵאיוֹ אֹמֵר לֹא נִאֲמְרָה
וְגו' מֶלֶךְ עָלֵי מֶלֶךְ וְגו'
תִּנָּה לָנוּ מֶלֶךְ לִשְׁפָּטֵנוּ
נִנְחֲנוּ כֻלָּ הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ
מִצֻּת נִצְטָווּ יִשְׂרָאֵל בִּי
עֹמֵל וְלִכְנוּת לָהֶם בִּי
מֶמֶר כִּי יֵד כֵּס יֵה מִי
יֵלֵה וְאִין כֵּס אֵלֶּם מֶלֶךְ
יִידֵעַ אֵם לִכְנוּת לָהֶם בִּי
לֵאלֹהֵ כִשְׁהוּא אֹמֵר וְהִנֵּנִי
'גו' הוּא אֹמֵר לַחֲכֵרִית
יֵשֵׁב הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּבֵית
וְנִבְיָא רָאָה נָא אֲנִכִּי יִישְׁמַר
עַל הָעֲלִיּוֹנִים שְׁנֵאמֹר
שְׁנֵאמֹר כִּי הוּא רֹדֵד בִּי
וְרַתְּפִסֵּם בְּסוֹף הָעוֹלָם
וְהוּא יִתְּבוּ וְכִשְׁם שְׁמֹךְ
לְסוֹף לֹא מֶלֶךְ אֵלֶּם עַל
וְגו' וְלִכְסוֹף לֹא מֶלֶךְ אֵלֶּם
וְשִׁלֵּם וְלִכְסוֹף לֹא מֶלֶךְ
וְלִכְסוֹף לֹא מֶלֶךְ אֵלֶּם
וְזֹא לֹא אֲמַר מִקְלִי וְחֵד
וְחֵד אֲמַר לֹא הָיָה מִאֲ
וְחֵד אֲמַר וּמֶלֶךְ:
וְחֵד שְׁבֻחוֹן מַחְצֵה לְמֶלֶךְ
בִּי אַחָא בְּשִׁלְמָא אוֹצְרוֹהּ
וְזֻזִין מַחְצֵה לְמֶלֶךְ וּמַחְ
שֵׁא שְׁלֵמָה נָשִׁים נְכִירוֹת מֶלֶךְ
עַל כָּל עֵצֵר הֵנִיר כִּמְתַסֵּס
טִהֲרוֹת (עֵצֵר טו מ"ה) פִּי
פִּרְשֵׁה (כְּתִירִי) וְהוּא מִקְדֵּשֶׁה
אֲשֶׁר אֲנִכִּי מַצֵּה עֲלֵיכֶם וְחֻבְחָן
הַמֶּלֶךְ אֵל נִתָּן וְנִבְיָא רָאָה נָא אֲנִכִּי יִישְׁמַר
יְיָ: מַלְכִּים אֵל ה' 11. אֲנִי קִטְלָתִי יְיָ
וְכָל אֲשֶׁר שָׁמַר לִי 14. וְכָל אֲשֶׁר שָׁמַר לִי 14.

סְרִירָגוֹ. קְסִירְתּוֹ: **מַסּוּגוֹ.** שֵׁשׁ נֶקֶדִים (א) בְּזִכְרֹתָיו וּתְחִילָתוֹ
רָאִשִׁי לְרֵעוּת הַתְּלוּיֹת צִעוֹר וְעוֹנֵצִים וְאִין מִרְכִּיצֵין הַרְזוּעָה עַל גְּבִי
הָאֲרוּכּוֹת הַמַּטָּה: **סְרִירָגוֹ מַעַל גְּבָה.** הַחֲבִלִים מִרְכִּיצֵין עַל אֲרוּכּוֹת
הַמַּטָּה מֵיָּתֵן וּמֵיָּתֵן וְאוֹרֵךְ הוּא סְרִירָגוֹ: **הַעֲרִיסָה.** עֲרִיסַת תְּחִינּוֹת
צִירִיץ: **מַשְׁפָּסֵס צִעוֹר הדג.**
מַשְׁפָּסֵס צִעוֹר הדג כְּדֵי לִהְלָחֵץ
הָאֲרוּכּוֹת לִפְתּוֹת: **לָמָּה לִי שִׁפָּס**
עוֹר הדג. הֲלֹא אֵין יוֹפִיִין יִיכַר
שְׁהִי מִכּוּסוֹת הֵן תְּמִיד בְּרָאשִׁי
הַחֲבִלִים הַמְסוּרָגִין עַל גֶּבֶן: **מַטָּה**
אֲעוּלִי וְאֲפּוֹקִי צִבּוּיָהִם. צִבּוּיָהִם
וְנֶקֶדִים שֶׁל אֲרוּכּוֹת מִכֵּיִם וּמוֹזִיא
רֹאשׁ הַחֲבֵל וּמַסְרָגוֹ: **בִּזְכָּקָהֶם.**
לִזְלֹאוֹת הַתְּלוּיֹת בְּנֶקֶדִי אֲרוּכּוֹתָיו
וְכֵהן מִכְּנִיסִין רָאשֵׁי לְרֵעוּת הַתְּלוּיֹת
בְּשַׁפַּת הָעוֹר: **שִׁנְקִלְטִיָּה וְיֹאֲלִין.**
שִׁנְקִלְטִין שֵׁי עֲלִים אֲרוּכִים וּמַעֲמִידִין
אוֹתָן בְּצִמְצֹמֶה דּוֹפְנִי הַמַּטָּה אַחֵד
מִרְאֲשָׁאָתֶיהָ וְאַחֵד מִרְגְּלוֹתֶיהָ וּמַפְּזֹלִין
הֵן בְּרִאשָׁאָתֶיהָ וּמוֹנִיחִין קָהָ מִזֶּה לָּזֶה
וְעֵלְיוֹ פּוֹרְסִין הַכִּילָה וְיֵשׁ שִׁמְחָצִין
אוֹתָן נִקְלִטִין לְמַטָּה וְהֵינּוּ יוֹאֲלִין
שִׁמְחוּבְרֵין וְיֹאֲלִין מִן הַמַּטָּה וְאֵין יִכּוֹל
לְכַפּוֹתָהּ מִפְּנֵי נִקְלִטְיָה: **וּזֻקָּפָה.**

על מראשותיה או על מרגלותיה
(ו) וארכובותיה למעלה ודיו: **מיתני'**
ופוצר. גדרות אחרים: **נעושים** לו
דקר. לשדו ולכרמו: **חלק פרש**.
חלק היפה בדרך ראשון וטובל מזה:
גמ' צפרש מלך. צפרש שמואל
(א) ח) צניס וצנותיכס יקח וכיוצא
בזה: **רצ אמר לא נחמרה פרש**.
דשמואל אלא לאיים עליהם שמה
אימת מלכא עליהם כדל אינו מותר
לעשות: **ה"ג רצי אבדא אומר לא**
נחמרה פרש זו אלא לאיים עליהם

ואלא גרם ליראם ולזהלם דהא לרבי
 יהודה יפה כיוונו שהרי נטעו ישראל
 על כך והכי גרם להם בחסותא (פס' ה'): **ש**
שנאמר וישב שלמה אויביכם
 שנה תלויות זו צו לעשות כסדרן
 כדמפרש לקמן בחמלה מלך ואחריה
 עמלק ואחריה בית הבחירה: **בניינסס**
לארץ דכנולכו כמיז ירושה וישיבה
 וירשעה וישבת זה ואמרת אשימה
 עליו מלך (דברים כ') עמלק כמיז
 (שם כה) והיה בצניתו ה' וגו' ובצני
 בית הבחירה כמיז (שם יב) ועברתם
 את הירדן וישבתם בצרף וגו' והדר
 כמיז וזה המקום וגו': **לא נאמרה**
 פרשה זו דשום תשים עליך מלך
 משום מזהו אלל כנגד הכרעותם
 שגליו לפניו שעתידיס להתרעם על
 כך ולומר והיינו גם אנחנו ככל הדין
 שנאמר ואמרת אשימה עמדין אתם
 לומר כן: (י"ד) ר' נהוראי אמר כו' לא
 גרסינן לה בחסותא (פס' ד) דהוא
 הוא דלא קרין לעיבודין (ד' יא): **ד** **ד**
 רבי נחמיה הוא רבי נהוראי: **עמי**
הארץ קלקלו דאילו זקנים שאלוהו
 עמי הפסע ולדות הסרנבים שבהם אכל
 נפשם הארץ תלו עליו מלחמותיהם
 שאמרו ואלא דראשני ונחלם אם

על עליונים: וכסא שמלך על כסאם ועוה כך מלך על כל העולם
גד עוה: על מקלו. שהשליכו אשמדאי מכסאו כדאמרין במסכת
ז רב האי מקדיה הוא מקדיה של חרש (א) ודומה לו חד אמר
שמותה זה מים: מלך והדיעו. וסוד לא חזר ממלכותו: וימשחו

מִעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְתִרְמַת דִּבְכֶם וְכָל מִבְחָר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְדֹּשׁ לַיהוָה: דְּבָרִים יב יא-8. וְיָדִי בֵּית אֲרָיוֹם וְאַרְיוֹן וְהָאֲלֹהִים יֵשֵׁב בְּתוֹךְ הָרִיעִי: שְׂנוּאֵל ב ז 10. כִּי הוּא יָדָה בְּכָל כֶּבֶד הַמֶּלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם: קֹהֵל א כ 12. דְּבָרֵי קֹהֵל בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם: יִינִי אֶל אֲצִלְתִּי מִדָּם אֶל מִנְעִתִי אֶת כָּל מִבְּל שְׂמוּחָה ב לִבִּי שִׂמְחַת מַעֲלִי וְחֵד הָיָה

(א) נדרים ו: כלם פטרי
(ב) מ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ג) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ד) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ה) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ו) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ז) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ח) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(ט) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(י) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יא) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יב) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יג) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יד) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(טו) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(טז) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יז) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יח) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(יט) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'
(כ) נ'א, כ' ע' מ'ח מ'חל כ' ע'

תוֹם' ד"ה מֶלֶךְ וכו' תימָה.
קוֹשִׁיָא וְזוּ הִיא צוֹהֵר
הַקְדוֹשׁ פ' וַיֵּשֶׁב:

(א) נמ' תנא נמי מרביא
לתלמידי: (ב) רש"י ד"ה
מכאן שיש
באורכו ורובו
(ג) ד"ה וזקפה וכו' על
גמולתה
למעלה וכו': (ד) רש"י
נחמיה אומר כי לא
יבטיח
(ה) ד"ה גזירה וכו' על דה
וגרסו וכו' אמר מקודם
תוך אמר: (ו) תוס' ד"ה
ומן וכו' צפני
ולשלם להם גרידשן
עירש' דפשלתי וכו'

הובא בסוף המסכת.

[illegible]

דברי הימים א כט כג
7. וְעִבְרְתֶם אֶת הַיַּרְדֵּן
וְיֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר הָיָה
אֱלֹהֵיכֶם מְנַחֵל אֶתְכֶם
וְהָיִיתָ לָכֶם מִקְדָּשׁ אֵיבֹכֶם
מִסְבִּיב וְיֹשְׁבֹתָם בָּטוּחַ
וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר יִבְחַר
שֵׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וְהָיָה
זֶה מִתְּפֹסֵף וְעַד עֶזְרָה בְּכָל
הַיָּמִים 13. הַהֵלָּה מִטְוֵה
מִכָּל עַמְּלִי: מִזֶּה בִּי

כהן גדול פרק שני סנהדרין כא.

עין משפט
נר מצוה

א [מיי] פֿ"ד מהל' תמידין
הל' [דן]:
מח ב מיי פֿ"ג מהל'
מלכים הלכה ב סמג לאזין
רנב:
מח ג מיי פֿ"ג מהל' מלוה
ולוה הלכה א סמג
לאזין קפא טוש"ע ח"מ סי'
לז סעיף יד:
ג ד מיי פֿ"ד מהלכות
מלכים הלכה ד ועי'
צכ"מ ובצ"מ צפ"א מהל'
אישות הלכה ד:

מוסף רש"י

[illegible]

רבינו חננאל

[illegible]

ד'א' ס"ד בת נישואין הואי אחתיה מי חוה שריה ליה. מנאן קשה
לפ"ה שפירש פ"ק דקידושין (דף כב.) והנאכלה אל תוך צימן
מלמד שלא ילחנה במלחמה פ"י שלא יבא עליה במלחמה ושמע
ממך פ"י הקונטרס דלפילו בלא ראשונה אסורה במלחמה עד לאחר
כל המעשים וכן הוא ו"כ לא בא דור
על מעבד רק לאחר שנתגיירה וא"כ
בת נישואין היא והכי שריא תמר
לאמנון אחיה היא ועד דלא באר אמרין
(דף קא.) דלא דבורה מורה אלא
כנגד יצר הרע שמעמ שזמלחמה
ביאה ראשונה הואי לכך פירש ר"ת
הסם שלא ילחנה במלחמה לנא עליה
הסם שניה ומתקוטק דירושלמי
רב ושמואל מן הפ"י דרב אמר אינה
מוותרת במלחמה אלא ביאה ראשונה
ושמואל אמר אף לא ביאה ראשונה
ולא ביאה שניה וזה לשון הירושלמי
תנאי מילין אסון אמרין משמיה דרב
וליתא הכא אסון אמרין משמיה דרב
אסור לנא עליה ביאה שניה ואני
אומר לא ביאה ראשונה ולא ביאה
שניה וא"כ קשיא לשמואל דהכא
דפירשית על קו נראה למימר דתמר
לא היתה כד דוד שאלה כד היתה
מעוברת כשנאכלת למלחמה והא
דכתיב (שמואל ב' י') כי יתלבשנה
בנות המלכים מעילים מתוך שגדלה
בציון על דוד קרי לה בת מלך:
סוקים

ש טעמא דקרא בעלמא רבי יהודה לא דריש טעמא
פרש טעמא דקרא מה מעם לא ירבה לו נשים משום
מעון אמר לך מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא א"כ
נשים ולישתוק ואנא אמינא מה מעם לא ירבה *משום
לי אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זו לא ישאנה אלא
דאפילו כאביגיל הני שמונה עשרה מגלן דכתיב *ויולדו
ת ומשנהו כלאב לאביגיל אשת נבל הכרמלי והשלישי
ת פפטיה בן אביטל והששי יתרעם לעגלה אשת דוד אלה
ה כהנה וכהנה כהנה שית וכהנה שית דהוו להו
ה עשרין וארבע תניא נמי הכי לא ירבה לו נשים יותר
והו עשרין נמי הכי לא ירבה לו נשים יותר מארבעים
נה בתרא לכהנה קמא מה כהנה קמא שית אף כהנה
מה נקרא שמה עגלה שחביבה עליו כעגלה וכן הוא
תיב *ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה
ה היה לה מכדי בנים היכא קא חשיב להו בחברון
ששאל נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפז
ספ שקלתה מיכל *למיטרפסה אלא אימא עד אותו
יוד עוד פלגשים ונשים בירושלים למלווי שמונה עשר
ככתובה ובקידושין פלגשים בלא כתובה ובלא קידושין
ה וכולן בני יפת תואר היו ומגדלי בלוריות היו וכולן
היו בעלי אגרופים כל בית דוד ואמר רבי יהודה אמר
(על) המלך בן לא ימנעני ממך ואי ס"ר בת נישואין
תואר היתה¹² ולאמנן רע ושמן יונגב בן שמעה אחי
ז חכם לרשעה¹³ ויאמר מדוע אתה ככה דל בן המלך
ה לעיני את הבריה¹⁴ ותקח המשרת ותצוק לפניו אמר
שנאה גדולה מאוד מ"ט אמר ר' יצחק גימא נקשרה לו
א אימא קשרה לו גימא ועשאתו כרות שפכה איני והא
יזין להן לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית
על ראשה¹⁵ (ואת כתונת) הפסים אשר עליה קרעה תנא
תה שעה אמרו לבנות מלכים כך לבנות הדיוטות על
מה וכמה¹⁶ אמר רב יהודה אמר רב באותה שעה גזרו

היוראלי ומשנהו כלאב לאביגיל אשת נבל הכרמלי והדלשי אבשלום בן מכבה ת אדוניה בן חזיה והמשמש שפתי בן אבישל המרשי יתרעם לצנעה היה ושכניו כלהו כונה למרד שם אחרות היה י"ח. אמר ר' עננה ו' מילד ואל היה ולמלכ ת שאל לא היה לה ולד עד יום מותה. ואסיקא עד ארתו המעשה שכי ירשמי (לכה) ו' וחו אריסטוס היה גיבס אנתו המעשה מרתו היה. ולא היה ומרסר בירושלם (בפרקין הלכה) ו' שעל ו' הדבר נעשה. י' מרסוס חלק ו' אצ"ר בן ארביב אמר ילדיו היה ו' לרדו וכוסו יפתי אתו ויכלן גנרלי מלכ שישלע ש' (ומבוטו ודאב): ו' אמר ר' מרת בן יפתי אתו היה ונעמי ועת' לא ימענא מרת. ו' את הות בן שואק אחתיו מן שריו לא היה מלכד שהיה בן (ואבשלום אמר). אח"כ נתניה. וק"ל כי ברו הויאן הנבית אית בתו. וינן ברו חכם ברשע: דרש אמר ר' שם גנוים בויאן שלא היה שיער עיני לבנות לא אית ביהוה צדק. שכל ע' משכבו וחתלו ו' וחקו את המשרת וצפני וקצני מלכד ששנה בחבולות הנעוהו. בן ארעל חן לבנות הירושתו ו'ן פחתותו פרצות על אחת

ההרן ולצניו. בלחם הפנים
נפקא לן: גמ' עשירה
כסות להחזירו לה צלילה:
ערצית: למאן דדריש וי"ו.

וַיִּמְשְׁחוּ לָהּ לִגְנֵי הַ
לְצֹדֵק מִה צֹדֵק מִחֶ
אָף גֵּנֵי מִחְצָה לָּהּ
וּגּוֹפִיהָ מִגֵּן⁶ דִּתְנִי
לֵאחֶרֶן וּלְבָנָיו אִמְחָצָה
מִתְנִי³² לָא יִרְבֶּה
עֶשְׂרֵה רִבּוֹ יְהוּדָה
וּבִלְבַד שְׁלָא אִרְ מִסִּיר
אֹמֵר אֲפִילוֹ אַחַת וּמִן
לֹא יִשְׁאֵנָה אִם כֵּן לֹא
נִשְׁיָם דֹּאֲפִילוֹ כִּאֲבִיגַיִ
יְהוּדָה רִישׁ מַעְמָא דַּ
מַעְמָא דִּקְרָא וְהָא אִיפֹ
אֲלֵמְנָה בִין שְׁהִיא עַ
אִין מִמַּשְׁכְּנִין אוֹתָהּ
בִּגְנֵי אֲלֵמְנָה דְּרִיבִי רִי
אֹמֵר עֶשְׂרֵה מִמַּשְׁכֵּ
מִמַּשְׁכְּנִין אוֹתָהּ וְהָא
אוֹתָהּ מִשְׁיָאָה שֶׁם רִי
מִיָּא קִאֲמֵר הִכִּי קִאֲמֵר
אוֹתָהּ חִיב לְהַחְזִיר לָהּ
בִּשְׁכֻּנְתָּיה אֲלֵמָא רִי³³
וְרִבִּי שְׁמֻעֹן דִּרְ
דִּקְרָא וְרִבִּי יוֹשָׁנָן הֵכָּא דִּרְ
לִי³⁴ יִסּוֹר לְכַבּוֹ רִי³⁵
לְכַתּוּב קִרָא לֹא יִרְבֶּה
לֹא יִסּוֹר לֹא יִסּוֹר לְמִן

[illegible][illegible]

שם שנגיירה בלל של
 ילדה לו לרוד את ממר
 בחרת יפת תואר: ועסה
 תמר נמקיס ליה עלה
 ים הוה שרייה ליה אנה
 עדיין לא נגיירה אמו
 ותמן ולד שפה וכוות
 ין לו קורבת אב במסכת
 (בב. ים שם לו בן מר
 חל. עשה עמך כחולה:
 גול מירון פרייט: שלא
 נשאר ישראל קודם שחטאו
 ציון (שפיא a): א שער
 תחת אילני זרועותיה:
 בדמעה חקקה ונהג
 ויון נשאר נשים ק"ו
 בזות מלכים ארע לקלול
 שער על תחת כמה וכמה

ס בחברון ויהי כבורו א
 בן מעכה והרביעי אד
 ד בחברון וקאמר ליה
 י מתקף לה רבנא איה
 וארבע ^ללמאן דרדיש
 תנא רדין מאי מעמיה
 ויה וזהו הואי מיכל א
 ילי חרשתם בעגלתי וג
 חסדא עד יום מותה
 עשה דמיכל בירושלים
 לפני ה' ותבו ואמר ר
 יהיה לה כמאן ואילך לא
 ז ומאי פלגשים אמר ר
 יתודה אמר רב ^אארבי
 קהונות שר זהו מלחל
 בת יפת אחיה היתה
 תיה מי הוה שריא ליה
 (יה) איש חכם וגו' אמ
 יונדב שכב על משכב
 ה אמר רב שיעשתה לו
 כרות שפכה ובי קשר
 א מאי דכתיב ^{יב}ויצא
 אנאי תמר דבת יפת תוא
 רד' יהושע בן קרחה ג
 ה וכמה אס לצנועות

וישמעו
כחיו:
ממשיגין
משיגים
שריף ש' ד'
שמעאל
הרשם
לשמו
רם קשלה
פרעון ח'
ה' ה'
היכל ל'
ארכה
ויקה דוד

גליון הש"ס

היתה ק
מעכה א

הגהות הב"ח

גמ' וללדוק לכהן
מקיש נגיד:

לעזי רע"י

י"ט [פרי"ט]. מטובן.

זרה אור השלם

[illegible][illegible]

בא:

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

רבינו חננאל

עירות אסור מן התורה
וביחוד דפנה את אבר
באותה מה שזה
יחוד דפנהו ירש' במדרש
כפר עשרה ויחסן עלו
מבבל. אמר ר' מלמן
על היחוד ואין אסורין
על היחוד ואין אס' **א**
אמר אל אייחוד
בגנה אבל אייחוד דאשת
איש אין מלמן דאם מן
ההר מצינו על ביה: **ב**
ואמרנו מן הנה מתנשא
לאמר אני אסמך בקיש
להלמו לא להלחם פירוש
בקיש ששאלו ארזי חלל
העשרה וחיתש' העשרה
על מלכות בארשוי לא
להלחם שזו היה עדות
לבי' דוד. ומפורש שזה
פרק כל הצלמים אסורין
לעל יבוצא את מן המלך
רחנו עליו את זהות את
העדות נו לילאי עדות
אמר ר' יוחנן אמר ר' שכל
העדות למלכות אסורין
והאני ראוי למלכות
אינו להלחם. מאי נשים
ומאי מלגשים אמר ר'
נשי בקדושין ובכתובה
מלגשים אלף קדושין
ובכל כתובה: **ל** ירבה
לו סוסים אלף נשים
ורכב ומפשיח כל בטלנים
אסור. ואסיקנא ועבר על
עשה עליו אל תעשה על
כל סוס לכל וכסף וזהב
אל ירבה לו ארז כל ביתן
אפסותאי: **ו** **ושלמי** ר'
יהושע שן לו ירמ' וכלכל
אפסותאי שן שנה ו
כלב' פ' אפסותאי ונתת
המאכל וכסות. אל ירבה
לו נשים. אבל מזה הנה
להרבות מכל אלף ההיחוי.
אלו שלמה הלחם אלף
אורות סוסים ורכבי אף
אחרני ארבעת אלפים
אורות סוסים ופרשנו
ארבעים אלף איסטבלאי
כל חיה תרבה לו אלפים
סוסים אמר ארבעת אלפים

איסטבלאות היו בכל אתר פרעה א"ר יצחק בשעה שנש לא נתגלו טעמי תורה שהרי נשיו הטו את לבבו. רביו סר רבא אפילו הדיטו אע"פ שה המלך כותב לו שתי תורות עמו מיסב והוא עמו. ועושה אבל אינו נכנס בה לא במרו וכותב לו תורה אחת שהיה חזרה ונתנה בימי עזרא בלש להדיטות מאז אינן הדיטות

כהן גדול פרק שני סנהדרין

סוסים למה פ"י דמשמע תרי הכי גרסינן חי לא כתיב אלא סוס ה"א למה סוסים חד לאו הוא דליכא כחז רחמנא סוסים ויהר סוס לחלול על כל אחד פ"י חי כתיב סוס גבי לא ידע הוה אמינא על סוס אחד צטל הוא עובר כדמוכח קרא דהרבות סוס

על הייחוד ועל הפנויה
דאמר ר' יוחנן משום
רמז ליחוד מן התורה
יסתך אחיך בן אבך ו
אינו מבטל אחר לומר
'ואין אחר מתייחד ע

נעשית מן הלכן שממלאין
ההלכן דיו והכתב נעשית מאליו
ממיר חלק ולא נהירא דלץ זה כתב
הדיו חק תוכות (א) וחק ירכות דלמנרין
גבירין (דף ה) אץ כתב גביר גט וכי
היכי דלגביר גט אינו כתב גביר ספר
תורה נמי אינו כשר ועוד אמאי לא
הכלן כתבא למקרי (דמאס ה) הרי לא
גשמהנה כתיבת האותיות כלל ור"מ פי'
השם מקום רישמא ליבדואה וכותבין
כ"ו כשר משום:

ארצעים

על הייחוד ועל הפנויה יחד דאורייתא הוא דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחזקד^א רמז לייחוד מן התורה מניין שנאמר יבי' יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו^ב ואין אחר מתייחד עם כל עריות שכתורה אלא אימא^ג נגזרו על ייחוד דפנויה^ד ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך^ה אמר רב יהודה אמר רב מלמד שביקש^ו להולמני ולא הולמתו^ז ויעש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו מאיל רבותא אמר רב יהודה אמר רב כולן נטאלי^ח מחול וחוקי כפות רגלים היו: **מתני'**^ט לא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו^י וכסף וזהב לא ירבה לו מאד אלא כדי ליתן^{יא} אספניא^{יב} וכותב לו ס"ת לשמו יוצא למלחמה מוציאה עמה נכנס הוא מכניסה עמו יושב בדין היא עמו מיסב היא

וּקְרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו: **גמ'** תְּנוּ רַבֵּנּוּ
כְּדֵי מִרְכַּבְתּוֹ וּפְרִשְׁיוֹ תִּלְמִיד לֹמֵד לוֹמַר לוֹ לֹא אֵינוֹ
בּוֹ וּפְרִשְׁיוֹ הָאֵל מָה אֲנִי מִקִּיִּים סוֹסִים סוֹסִים
הוּא בְּטֵל שְׁהוּא בְּלֵא יִרְבֵּה ת"ל לְמַעַן הִרְבּוּת
לוֹ וְהוּא בְּטֵל קָאִי בְּלֵא יִרְבֵּה סוֹסִים לְמַה לֵּא
טַעְמָא דְּרַבְּה רַחֲמָנָא לוֹ הֵא הֵכִי הִיא
לֹא צָרִיכָא לֵאפּוֹשִׁי: וְכִסְף וְזָהָב לֹא יִרְבֵּה לוֹ
בְּכִסְף וְזָהָב לֹא יִרְבֵּה לוֹ יִכּוֹל אֲפִילוּ כְּדֵי לִיתֵן
אֲבָל מִרְבָּה הוּא כְּדֵי לִיתֵן אֲסַפְּנִיא טַעְמָא
הוּא אֲמִינָא אֲפִילוּ כְּדֵי לִיתֵן אֲסַפְּנִיא גַּמִּי לֹא
רִית לוֹ לְדִרְשָׁה לֹא יִשְׁלֵמָה אֲרַבְעִים דְּרַשְׁתָּ
רִמִּי כְּתִיב וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אֲרַבְעִים אֲלָפִים
וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אֲרַבְעֵת אֲלָפִים ^(אֲרוּת) סוֹסִים
מִשְׁכָּלֹאוֹת הָיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיוּ ב' ד' אֲלָפִים
מִשְׁכָּלֹאוֹת הָיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיוּ ב' אֲרַבְעִים

ק רמי כתיב *אין כסף נחשב בימי שלמה
א קשיא כאן קודם שנשא שלמה את בת
בשעה ¹⁰ שנשא שלמה את בת פרעה ירד
ברומי * ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו מ
עוקולם כתיב *ולא ירבה לו נשים אמר שלמה
טו את לבבו וכתב ¹¹ ירבה לו סוסים ונש
טו בשש וגו' וכותב ספר תורה לשמו: תנ
י שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצוה
יה אביי וכותב לו ספר תורה לשמו שלא
זרות וכדנניא ¹³ וכתב לו את משנה וגו' כ
ת שמנחת לו בבית גנזיו אותה שיוצאה ונ
שויתי ה' לגנדי תמיד כי מימיני כל אמוט) א
תה עמו וקרא בו מקום הראוי לקראתו ב
לישראל ככתב עברי ולשון הקודש חזרה
הו לישראל כתב אשורית ולשון הקודש
מר רב חסדא כותאי מאי כתב עברית א
היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל
לה אל האלהים בעזרא הוא אומר ¹⁶ הוא
האמור להלן תורה במשה הוא אומר ¹⁷ וא
הוא אומר ¹⁸ כי ⁽⁶⁾ עזרא הכין לבבו לדרוש
ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו נ

אֵלֶּךָ אֲרוֹת סוֹסִים לְמַרְבֵּשׁ וּרְשָׁנִים
סוֹסִים וְחֲמֹרֹת וְנִשְׁעִים שֶׁשָׁר אֵלֶיךָ
כִּלְי מִשְׁקֵה הַחֶזֶק שֶׁלֹּא הָבִי
דְּבֵי הַיָּמִים ב' 9. וְחֵתן לַעֲמִילָה
מִלִּים א' 10. וְעַד לַעֲמִילָה
אֲדֹלֶה כִּלְבָּב דָּוִד אֲבִיב מִלִּים א'
וְכָל לִבְי מְלִיכֵי הַחַיִּים וְלַמְלִיךְ אֲרָם
אֲתָב יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה בְּצִדִּיק לְמַעַן
כֶּסֶף מַמְלֻכְתּוֹ וְרַחֲבֹה לִי אֶת מִשְׁקֵהוּ
בַּיָּמִיד ב' בְּמִינִימֵי לֵב הַמּוֹט: אֲדֹלֶה
יַעֲקֹב וְתִדְּרֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: שְׁנוֹת י'
יִשְׂרָאֵל וְחֵתן לִי הַחֶזֶק בִּיד י' אֲדֹלֶה

(א) ע"ז לו: קדושים
פ: ע"ה, (ג) ע"ז מה:
(ד) בעצרון ערך חלב ג'
גרם ונחמנו חלב בעצר
הלם גרם כדכחא, (ד) ע"ז
שם ע"ז, (ה) גירי העור
אפסטיא שכן גלשון י'
קורין הוצא אפסטיא וכן
גליל יח: ארמא אפסטיא
(ז) ציל אריות, (ח) ציל
רנן, (ט) חל מהקר, (י) שנת
ט: י' (בס"א: של רומן,
ז) תוספי פ"ד, (ז) ציל
רבה, (ח) לקמן נב'
ג) ד"ש מ"י, (ס) תוספי
פ"ד, (ע) ע"ז תוס'
מגילא כח, (פ) בס"א:
ולהתגלגל כרוב,

גליון הש"ס

גמ' לקבור בלא תעשה
 על כל סום וסום. קשה לו
 להמלי' על דלג' שיש
 שח' שיש דלג' הוא בלחמ'
 ל' לחון דלג' ויהי לו סומ'
 הדיוט מרוב סומ' אפי'
 בלג' שיש' היט' תלמידי
 ואח' שיש' הל' בפי עמו
 אלא שיש' הוא סומ' אחד
 למען הריגת אפי' סום אחד
 ובלג' ח' מומי' ליד תלמידי
 בלג' קלעט' שיש' ש' ממי'
 הריגו' אכל תלמידי
 הריגות סום אחד לא ישי'
 ממי' לו דתלמי' אמר לא
 יריג' לו היינו אכל מריג'
 תלמידי ופרישי'. אכל לא
 שיש' תלמידי אכל הריג'
 סום ולא נקט' לו דלשחי'
 מריג' אכור אלא הריג'
 סום תלמידי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוא אומר כי הכין
עזרא לנצח: (ב) רש"י
ד"ה מאי רבותיה שרצים
חמשים: (ג) תוס' ד"ה
כח וכו' חק מוכות דלמרי
כ"ל ותיבת חק ירכות
נמחק:

תורה אור השלם

[illegible]

6. וְהָיָה לְשִׁלְמָה אֲרָבָעָה
אֲרָבָעַת אֲלָפִים אֲרוֹת
וְהַיִּמִּים בָּהֶן כָּה 8. וְכָל
יְמֵי שְׁלֹמֹה לְמֵאוֹתָהּ:
מִיָּמָיו אֲשֶׁר בִּשְׁפָלָה לָרֹב:
וְלֹא הָיָה לָכֶבֶד שְׁלֹם עִם ה'
סָקָף וְסוֹט בְּחַמְשִׁים וּמֵאָה
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְעַל־הָ
13. וְהָיָה כִּשְׁבוֹתָהּ עֹלָה
14. שְׁרִיתִי ה' לְנִגְדִי
לֵאמֹר כֹּה תִאֲמַר לְבֵית
מֹשֶׁה אֲשֶׁר יָתַן ה' אֱלֹהֵי
הַזֹּהָרֹא לְלִמְד אֲתָכֶם חֻקִּים

מסורת הש"ס

אמא לא ילירבו כלה
 וספפרו בכל יום
 ופרע ופרע עשש
 ושלחו אלל יגלחו
 ורדחו לישלחו
 ופרע שגדלו
 ונגלד עוד
 כיון דמקרא משק
 האדינא נמי
 ושלחו ומשני כיון
 דמשיבין כמקור
 לא שלחו וכן לא
 שכן מה צין בדי
 הוא דאסותו
 איז (מקאל מד) צבוא
 החצר וגו' צומ שצב
 קיים שצב
 שלא שצב
 הדינא שצב

היה שלוחי לא ישלחו
שלא לשלח פרע כלום
ר' אומר ואמר אני
כיום פורח ומפיג היי
מן מחלי עבודה ולא
גזר. כסם יכסמו

המשך הנספח בעמוד הבא.

[illegible]

בה.

יא א מיי פיי מהלכות
 עדות הלכה ד סמג
 גלאון ריד טוש"ע ח"מ ס'י
 לד סק"י :
 יב ב ג מיי ש פ"ב
 הלכה ז סמג שם
 טוש"ע שם סק"י כה :
 יג ד מיי שם הלכה ט
 טוש"ע שם סק"י ט
 וטוש"ע י"ד ס'י קיט סק"י
 טו וסק"י יח סה"ג :
 יד ה מיי שם פ"י ה' ד
 סמג שם טוש"ע שם
 סק"י טו ועיני ב"כ"מ :

[illegible]

וּבְכֹל־שָׁלָא הָיָא ה"ו כְּשֶׁר וְתַנִּי עָלֶיהָ בְּדִי'תָא וּבְכ"א בִּין שְׁאִין לֹא אִוְמָנוֹת אֱלָא הָיָא וְבִין שִׁישׁ לֹא אִוְמָנוֹת שְׁלָא הָיָא הָרִי זֶה פָּסוּל - מְעִירֻבִין פ"ב:]

אימתי⁶ ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים⁷ רבי יוחנן אמר אימתי לפרש ובמה לחלוק ודכולי עלמא אימתי לפרש הוא⁸ גברא אנברא קא רמית מר סבר פליגי וומר סבר לא פליגי ולא פליגי והתניא⁹ בין שיש לו אומנות שלא הוא בין שאין לו אומנות אלא הוא הרי זה פסול ההיא רבי יהודה משום רבי טרפון היא דתניא¹⁰ רבי יהודה אומר משום רבי טרפון לעולם אין אחד מהן נזיר לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה: מלוה ברבית: אמר רבא "לוה ברבית פסול לעדות והאנן תנן מלוה ברבית מלוה הבאה ברבית בר ביניתוס אסחידו ביה תרי סהדי חד אמר קמי ידידי אוזיף ברביטא וחד אמר לדידי אוזפי ברביטא פסליה רבא לבר ביניתוס והא רבא הוא דאמר לוה ברבית פסול לעדות והוה ליה רשע והתורה אמרה יאל תשת רשע עד רבא גלמעמיה¹¹ דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע ההוא מבחא דאישתכח דנפקא טריפתא מתותי ידיה פסליה רב נחמן ועבריה אזל רבי מוזה ומופריה סבר רב נחמן לאכשוריה א"ל רבא דילמא איערומי קא מערים אלא מאי תקנתיה כדרב אידי רבא אבין דאמר רב אידי בר אבין החשיר על הטרירות אין לו תקנה עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזור אבידה בדבר חשוב או שיוציא טריפה מתחת ידו בדבר חשוב משלו: ומפריחי יונים: מאי מפריחי יונים הכא תרגומה אי תקדמיה יונג ליון רבי חמא בר אושעיא אמר "ארא מאן דאמר אי תקדמיה יונג ליון מ"ט לא אמר ארא אמר לך ארא מפני דרכי שלום בעלמא יומאן דאמר ארא מאי טעמא לא אמר אי תקדמיה יונג ליון אמר לך היינו משחק בקוביא ואידך תנא תולה בדעת עצמו ותנא תולה בדעת יונו וצריכא דאי תנא תולה בדעת עצמו התם הוא דלא גמר ומקמי דאמר

אֶסְמַכְתָּא וּמִיָּהוּ קָשָׁה דְּהֵכָא מִשְׁמַע דְּדַבֵּר דְּלָא הִי צִידוּ לָאוּ אֶסְמַכְתָּא
הוּא כְּגוֹן מִשְׁחָן בְּקוֹצִיָּה דְּהֵכָא וְאֵעִי דְּגוֹזִים וּמֵאִי שָׁנָה מֵהֵיכָּא
דְּחִמְרָא דְּוּלִשְׁפּוֹט דְּחִשְׁבִּין אֶסְמַכְתָּא מֵהֵאִי טַעמָא וּמִכִּי לֹא קָשִׁי
דְּבִר שְׂבִידו שְׁמוּאֵלִין יִין לְמַכּוֹר וּנְרָהָה אֶסְמַכְתָּא קָתָה אֵעִי דְּלָא
לָאוּ צִידו הוּא לְגַמְרִי לֹא גַמְר וּמִקְנִי לְחִבְרִיָּה אָבֵל הֵכָא גְבִי מִשְׁחָן
וּמִקְנִי דִּכְיִין שְׁהוּ יוֹדַע שְׁאִין צִידו לְהַרְיִים יוֹדַע הוּא שֹׁאֲדָה מֵהֶס
לְכָן כִּי הָאִי גּוֹנֹה יוֹדַע לָאוּ אֶסְמַכְתָּא הִיא אָבֵל הֵכָא גְבִי מִשְׁחָן לְפָסָה
וְעוֹתָה צִבְרִי הוּא אֶסְמַכְתָּא מִשּׁוּם דְּגַחְמָא קֶאֱמַר וְלֹא גַמְר וּמִקְנִי
וּמִשּׁוּם הֵכִי פִסְק דְּמִשְׁחָן בְּקוֹצִיָּה כְּשֵׁר לְעוֹדוֹת דְּפִסְקִין כִּי יְהוּדָה
הִיא קִי דְּוּקָא כְּשַׁמְעוֹת שְׁמִיעַ עַל פִּי הַדָּק לִפִּי שְׁהָדָה וְהַמְקוֹס קִינִי
וְיֵלֵי הַקְטוּ פִּיָּה מֵהֵמָּה אִם לֹא הַקְטוּ בְּצִיד חֲשׁוֹב כְּדִלְיִי בְּזִמְרִים (דף ע:)
הַפְּלָאָה פִּיָּה אֲלֵמָּה כִּיֹּן דְּמַסְפָּקָא לִיָּה אִי הוּא מִזִּיר אִי לֹא מַסְפִּיקָא
הִיא הִרְצִין מֵאִי מִלְמָה קִינִי לְקוֹדֶם שְׁאִין מִזִּירוֹת דְּגִלִּי קְדָבִי
וְאִין לְהַקְשׁוֹת שְׁאִין הֵכָא דְּגִלִּי קְדָבִי מִשּׁוּם דְּלֹא לֵא מִפְּרִשׁ דְּכִתְבִּי
וְפִלְאָה אֲלֵא חִתִּי לֵן מִסְבָּרָה מַה הִיא הַפְּלָאָה וְהִינֵי דְּקֶאֱמַר הִיא רְבִי
שִׁמְיָה דַּעַל כְּרַחֲקִי הוּא דֹאֲמַר לְעִיל בְּכִי הִיא גּוֹנֹה אֶסְמַכְתָּא הִיא דֹאִי
אֵי לֹא יוֹדַע וּמִדְּקֶאֱמַר ר' יְהוּדָה לְעוֹלָם אִין אֶחָד מֵהֶס מִזִּיר וְכִי
בְּכִי הִיא גּוֹנֹה וְקָרָא דְכִי יִפְלֵא אִינְטֶרְךָ מִשּׁוּם דִּידוֹת מִזִּירוֹת כְּמִזִּירוֹת
גַּרְעָה מֵהֶס וּמִשּׁוּם הֵכִי אִינְטֶרְךָ כִי יִפְלֵא לֹמַר דִּלָּא חֲשִׁיב יְרִיחוֹ:
אִי

כ' דמשמע טעמא ממזוס אסמכתא
י' יהודה גופיה אמרעא משימיה דרבי
טרפון ופליג אדרבנן דמתניתין
דטעמיהו ממזוס יישוב וצמתניתין
י' יהודה מלימיהו דרבנן קא עפרס:
אין אחד מהן גוי. שנים יושבין
ואחד עובר זה אומר פלוני העובר
גזיר הוא זה אומר אינו גזיר ואמר
האחר הריני גזיר אינם כמותו הוא
אחד גזיר ואמר אומר גזירי גזיר
אם כמותו הוא שאינו גזיר ושניהם
מתכוונין לגזירות וגמלא כחד מהם
ואמר דבי טרפון אין אחד מהן גזיר
על דההיא דרבי טרפון ופליג אדרבנן

[illegible]

1. לֹא תִשָּׂא שְׁמֵע שׁוֹא
אֶל תִּשֶׁת יִדְךָ עִם רִשָּׁע
לְהִיט עַד חֲמָס:

[illegible]

אשתליו"ן [אישטלו"ן].
עוף פיתיון.

[illegible]

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כו.

עין משפט נר מצוה

לג א מיי מיל מיל
שמעתי הכל יא:
לד ב ג מיי שס פס
הכל יא:

רבינו חננאל

גבאיין אלא בזמן
שהמלוכה מטילה מס כן
וכן לבבנות מן היהודים
מכל אחד ואחד לפי
ממנו ויכין חדיי רבנן הני
מכוסין שמעתיין העם
וגושרים פנים למקצתן
ומקילין עליהן ומבדיין
על מקצתן ויורו מן
הראוי נמצא גולגלי לפיכך
פסליהו רבנן: **אמר** רבא
ורועה ששמו חכמים כי
פסולין בין רועה בהמה
דקה בין רועה בהמה
גסה מסתבא דבר פירכ
מדתן נאמנן על ג'
רועי בקר מכלל דאלו לא
אמר נאמנן על רועה
בהמה גסה נמי פסולין הן
לעדות ודחין לריגא הן
פסולין אבל לא לעדות
מדתן ג' דאי לעדות
ג' למה לי ואקשיין אלא
מאי לדינא אמאי רועי
בקר כל בו תלתא דלא
גמירי דינא פסילי ושנינן
אתא לאשמעין אפי' הני
דלא שכיני ברישוי א'
קבליהו עליה אינו יכול
לחזור בו אמר רב יהודה
סחם רועה כו' כלומר
אפי' שלא ראוהו נוטל
משדות אחריים ומשיל'
לפני בהמות פסול. אבל
סחם גבאיין הוה ייג
אוהו גובה יותר ממאי
דחוי ליה: **אבוי** דר'
דירא סחם גבאיין הוה ייג
שני כי הוה אתי ריש
גורא למתא הוה אמר
לדבן לך עמי בא בחרירין
וגר' כי קא נחא נפשיה
אמר ייג מעי דצירין לי
בסניי אדוריהו לפלניו
דשקלחיהו מניה ולא
אצטריכו לי: **אמר** ריש
תתלה הוה קורין אותן
את אוספי שביות סחור
שביות והוה אומרים
אוספין כשרין סחורין
פסולין משרבו האנסין
ומאן נינהו וכו' כוכבים
והוכיחין ארונא מנייהו
התירו להן לאסוף ולפרוע
להן כדר' נציא דמכריז
ורעו בשביעות משום
אונתא חורו לומר אוספין
כשרין ורועין פסולין. ר'
חייא בר ורונקי ר' יהושע
בן יהוצדק הוה אולי לעבר
שנה באסיא בשביעות
פגע בהו ריש לקיש איל
בהדיהו חזיהו להתוא
גברא דכריב בשביעות
אמר להו כהן וחורש.
כלומר כמדותא אני שיה
החורש בשביעות כהן הוה
כי הכהנים הם חשודים
על השביעות א"ל יכול
לומר אגיסטון אני בתוכה
כלומר יכול הוה שיאמר
שהו זו שלו היא ואני
אריס בתוכה חזו אברא
אחרינא דהוה אסא כסא
כהן חזר אמרו לו יכול
לומר איני חזר וזמר שהיה
עבדות האילן אלא ומורות
לעקל בית הברא אני צריך
לקשור לפיכך אני חתוך
אלו המורות ומדתן סאה
תרומה שפלה למאה
סאה שביעות תעלה חתות
ממאה ויקבו ומפני מה
אין מוכרין אותה לכהן

משברו האנסין ומאי נינהו ארנונא. וא"ת ומשום ארנונא
המירו למרוס ולורע דהוה אסורא מדאורייתא וי"ל
דמיירי בשביעות בזמן הזה דרזנן אי נמי י"ל דפקוח נפש הוא ששאל
להם המלך מס ואין להם מה יפרעו ומתים בנפישת המלך והכי
לעבר השנה בעפאי. וא"ת היאך
היו מעצרין צעסאי הם
עסאי חוזה לנאך היא כדאמרין פ'
חזקת הבנים (ב"ד דף נז. וס) עסאי
ואספמיה וכו' וי"ל דלעבר ר"ל לחשו
והכי משמע מדקאמר כהן וחורש
משמע ששביעות היתה ואין מעצרין
השנה בשביעות כדאמרין (לעיל דף יג.):
אגיסטון אני בתוכה. פ"ה
לשון ראשון שכיר ולא
נחוס וקרקע של נכרי הוא ולא
הניאך דלמרין נגינן (דף סג.
וס) אין עודרין עם הנכרי
בשביעות ע"כ נראה כפירוש אחר
שפירש הקונטרס משום ארנונא:
לעקל בית הברא אני צריך. וקשה
דמ"מ מה בן מ"מ הוה
משנים הכנס דהכי אמרין פרק כלל
גדול (שנ"ד דף עג. וס) הוומר וזרין
לעזים חייב שמים משום קולר ומשום
נוטע הכא נמי לחייב משום עבודת
נוטע וי"ל דעדיד ליה בלאו ענין
דודאי קשה ליה דליכא לחייבו משום
נוטע) כדאמרין גבי שנת דשאי גבי
שנת דמלכא מתעצת אסרה מורה
והא מתעצדא מתעצתא אכל גבי
שביעות א"ל לאסור רק כהנא דמשנא
הקרקע אכל כהנא קשיא ליה וכו' ג' שני
כדאיתא פרק המוכר את הספינה
(ב"ד דף פז. ט): **ימכרו** לכהנים בדמי
תרומה. וא"ת והא אסור לעשות
סחורה בפירות שביעות כדאמרין
במסכת חילות פ"ה כג שאל גולה
לסחורה וי"ל דסחורה היינו כשמוכרה
צדוק כעין חנות דלמי לסחורה אכל
פסע א' כעין אקלאי צעמלא ליהא
משום סחורה: **בדור** א' ארין
רחבת ידים. פ"ה כדור כסורה
יסוצוה חילות פ"ה כג שאל גולה
ל' דירה כמו מדור צהלי רשע (מהלס
פז) ל"א כדור פלוע"ה צלע"ו כמו
הכדור והאמוס (לקמן דף סח. וס) ג'
ללא כמי כדור מ"מ אשכחן כי האי
דכסא דכמי (קבלת יצ) דכרי כמדין
כדצונות ורשעין (וישלי מנהגין
פ"י) כדור של צנות שזרקין זו ליד
חזירתה כן אדם מוסר דברי מורה
לחזירו ולתלמידיו זה לזה ומתפקחין
זה מזה ולא כמי כדכדצונות: **א**
מחשבה

ומיגנו כולי עלמא כי אתי א"ל ממאן נבעי
כי נחא נפשיה א"ל שקולו תליסר מעי
דציירי לי בסדינאי והדרו ליה לפלניא
דשקלחיהו מיניה ולא אצטריכו לי: א"ר
שמעון בתחילה היו קוראין אותן אוספי
שביעות: מאי קאמר אמר רב יהודה ה"ק
בתחילה היו אומרים אוספי שביעות כשרין
סחורין פסולין משרבו ממוציאי מעות לעניים
ואולי עניים ואספי להו ומייתו חזרו לומר
אחד זה ואחד זה פסולין קשו בה בני רחבה
האי משרבו האנסים משרבו התגרין מיבעי
ליה אלא בתחילה היו אומרים אחד זה ואחד
זה פסולין משרבו האנסין ומאי נינהו ארנונא
כדמכריז רבי נציא "פוקו וורעו בשביעות
משום ארנונא חזרו לומר אוספין כשרין
סחורין פסולין ר' חייא בר ורונקי ור"ש בן
יהוצדק הוה קאולי לעבר שנה בעפאי פגע
בהו ריש לקיש איטפיל בהדיהו אמר איזיל
איחזי היכי עבדי עובדא חזייה להוהו גברא
דקא כריב אמר להן כהן וחורש אמרו לו
יכול לומר אגיסטון אני בתוכו הו חזייה
להוהו גברא דהוה כהן בכרמי אמר להן
כהן חזר א"ל יכול לומר לעקל בית הבר
אני צריך אמר להם הלב יודע אם לעקל
אם לעקלקלות הי אמר להו ברישא אילימא
הא קמיתא אמר להו ברישא הא נמי לימרו
אגיסטון אני בתוכו אלא הא אמר ליה
ברישא והדר אמר להו קא מאי שנא כהן
משום ידחשידי אשביעות (ד' רתנן) (ד' רתנן)
תרומה שנפלה למאה סאין של שביעות
תעלה פחות מיכן ויקבו והוינן בה אמאי
ירקבו ימכרנו לכהן בדמי תרומה חוץ מדמי
אותה סאה ואמר רב חייא משמיה דעולא
זאת אומרת נחשדו כהנים אשביעות אמרו
טרודא הוא דין כי ממו להתם סליקו לאיגרא
שלפיה דלרגא מתותיה אתא לקמיה דרבי
יוחנן א"ל בני אדם החשודין על השביעות
כשרין לעבר שנה הדר אמר לא קשיא לי
מידי דהוה אשלשה רועי בקר (ד' רבנן)
אחושבנייהו סמוך והדר אמר לא דמי התם
הדור אימנו רבנן ועברוה להוהו שתא
הכא קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו
מן המנין אמר רבי יוחנן דא עקא כי אתו
לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי
בקר ולא אמר ליה מר ולא מידי * אמר להו ואי קרי לכו רועי צאן מאי אמינא
ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה
דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנהריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא
פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר
יכי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר הוה קא מסתפי חזקיה
אמר דילמא חס ושלום נטיה דעתיה דקוב"ה בחד רובא כיון דרובא מימסרי
אינהו נמי מימסרי בא נביא ואמר לו ²לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר
העם הוה קשר כלומר קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין הלך
לחצוב לו קבר בקברי בית דוד בא נביא ואמר לו ³מה לך פה ומי לך פה
כי חצבת לך פה קבר הנה ה' מטלטלך מטלטלה גברא אמר רב ⁷מטלטלא
דגברא קשי מדאיתתא ⁴ועמך עטה אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא
ועמך עטה וכתיב התם ⁵ועל שפם יעטה ⁶צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארין רחבת ידים וגו' תנא הוא ביקש
קלון בית אדניו לפיכך נהפך כבודו לקלון כי הוה נפיק איהו אתא גבריא לא אחדיה לדשא באפי משרייתיה
אמרו

מסורת הש"ס

(א) וי"ל דמלכא (ג) וספס
תרומת פיו (א) גלילי יח;
(ד) ממוסות סה. (ס) וקולר;
רש"י (ו) ונ"ע מוס;
סוכה לו. ד"ה אמרונ ומוס;
חולין סד. ד"ה מדרס.

תורה אור השלם

1. כי הנה הרשעים
ידרכון קשת כוננו חצם
על יתר לירות במו חצם
לישירי לב: תהלים יא ב
2. לא תאמרון קשר לכל
אשר יאמר העם הוה
קשר ואת מורא לא
תירא ולא תעריצא:
ישעיהו יח כ
3. מה לך פה ומי לך פה
פי חצבת לך פה קבר
חצבי מרום קברו חזקיי
בשלע משקל:
ישעיהו כב טו
4. והנה יי מטלטלך
טלטלך גבר ונעך
עטה: ישעיהו כב י
5. והצנפה אשר בו הצנף
בגדיי יהי פרסמי וראשו
יהיה פרוע ועל שפם
יעטה וטבא טבא יקרא:
ויקרא יג מה
6. צנוף יצנפך צנפה
בדור אל ארין רחבת
ידים שמה חמות ושמיה
מורכבות כבודך קלון בית
אדניך: ישעיהו כח כ

גליון הש"ס

גמ' א"ל ואי קרי לכו
רועי צאן: עין ע"ז דף טז
פ"ה מוס' ד"ה דלריי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קשר וס'
דבעינן צ"ד נאמנן חוה
אינן נאמנן דה"ס:

לעני רש"י

דרורא"א [נידורט"א].
סורג המחזיק את הויתם
חתת הקורה בבית הבר.

מוסף רש"י

לעקל בית הבר. כמין
קופס מורכבת במערה
ואחרי מקצת הויתם טמן
בספם בלאו עקל ומוס'
עליו קורה ומכנידו להולא
המשקה הנשאר (ע"ז עה).

בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה ואמרין זאת אומרת נחשדו הכהנים על השביעות כי ממו לאסיא סליקו לאיגרא שלפיה דלרגא מותיהו אמרו טרודא הוא דין.
אתא ריש לקיש לקמיה דר' יוחנן א"ל בני אדם החשודין על השביעות כשרין לעבר שנה. וא"ת חשבינהו כרועי בקר דעבר שתא אפומיהו לא הני קשר רשעים אינן. וקשר רשעים אינן מן המנין א"ל יוחנן דא
עקא כלומר זו צרה: שבנא הוה דריש בתלת סרי רבוותא וחזקיה בחד סר והוה חזקיה מסתפי דלמא משנת קוב"ה בחד רובא. בא נביא ואמר לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הוה קשר ואת מורא אל

עין משפט נר מצוה

לח א מיי פ"ד מהל' בית
המדרה הל"א:
ב לו ב מיי פ"ד מהל'
עדות הלכה ו סג
לפון ריד טוש"ע ח"מ סימן
לד סק"פ כג:
לז ד ה מיי שם הל' ה
טוש"ע שם סק"פ יח
והנדב אלפס עוד בפרק א
ב"מ קט"ז:
לח ז ח מיי שם הל' ה
והנדב מהל' אלוט
הל' ו טוש"ע שם סק"פ יח
בג"מ וט"ו עמוד:
לח ט מיי פ"ד מהל' עדות
הלכה ה סג ללפון ריד
טוש"ע ח"מ פ"ד סק"פ
טו:
ב ו מיי שם הל' ה'
סג שם טוש"ע פ"ד
סק"פ ד וט"פ כד:
מא כ ל מיי שם טוש"ע
שם סק"פ ד:

רבינו חננאל

חירא כלומר הני דעם
שכבא קשר רשעים הוא
וקשר רשעים אינו מן
המניין ואין שם מניין
שאתה הולך אחר הרוב:
א"ל אלעזר שבנא בעל
הנאה היה שנאמר לך בא
אל הסוכן הזה מלשון
והא' לו סוכנת: פ"י
השמות צדיקים כדכתיב
כי לה' מצוקי ארץ ורשת
עליהם תבל. למה נקרא
התורה תושיה משמשת
כחו של אדם ד"א
תושיה דברים של תורה
עולם משמשת עליהם. אבר
טולא מחשבה מועלת
אפי' לבטל דברי תורה
שנאמר מפר מחשבות
ערוצים ולא תעשינה
ידיהם תושיה אבר רבא
אם עסקין לשמה אינה
מועלת מחשבות אחרים
ישישיהו כח כט
מפר מחשבות
ערוצים ולא תעשינה
ידיהם תושיה:
איוב א יב
רבות מחשבות בלב
איש ועצת יו היא
תקום: מש"ל יט כג
מים גנובים יתקדש
ולקחם תטרימם בעיני
מש"ל ט יז

היא תקום עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם: אמר ר' יהודה איתמא:
א"ר אבהו א"ר אלעזר הלכה כרבי יהודה וא"ר אבהו אמר רבי אלעזר יכול
צריכין הכרזה בבית דין רועה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בעי הכרזה
וחד אמר לא בעי הכרזה בשלמא למ"ד לא בעי הכרזה היינו דאמר רב יהודה
אמר רב סתם רועה פסול אלא למ"ד בעי הכרזה מאי סתם רועה פסול
בסתמא מכריזין עליה ההיא מתנה דהוו חתימי עלה תרין גולנין סבר רב
פפא בר שמואל לאכשורה דהא לא אכריזין עליהו אמר ליה רבא יתדי דבעינן
הכרזה בגולן דרבנן בגולן דאורייתא מי בעינן הכרזה: סימן דב"ד וערו"ת
גנ"ב: אמר רב נחמן יאובלי דבר אחר פסולין לעדות הני מילי ה"בפרהסיא אבל
בצינעה לא ובפרהסיא נמי לא אמרין יאלא דאפשר ליה לאיתוונן בצינעה וקא
מבוי נפשיה בפרהסיא אבל לא אפשר ליה חיותיה הוא אמר רב נחמן יהחשוד
על העריות כשר לעדות אמר רב ששת עני מרי ארבעין בכתפיה וכשר אמר
רבא ה"מורה רב נחמן לענין עדות אשה שהוא פסול אמר רבינא ואיתימא
רב פפא לא אמרין אלא לאפוקיה אבל יעולה לית לן בה פשיטא מהו דתימא
הא עדיפא ליה דכתיב מים גנובים ימתקו וגו' קמ"ל דכמה קרימא הכי
שכיחא ליה ואמר רב נחמן גנב גינס וגנב תשרי לא פשיטא גנב הני מילי באריסא
ודבר מועט ובדבר שנגמרה מלאכתו איכריה דרב זביד חד גנב קבא דשערי
ופסליה וחד גנב קיבורא דאהני ופסליה הנהו קבוראי דקבור נפשא ביום
טוב ראשון של עצרת שמתניהו רב פפא ופסלינהו לעדות וואכשרניהו רב
הונא בריה דרב יהושע אמר ליה רב פפא והא רשעים גינהו סברי מצוה קא
עבדי והא קא משמתינא להו לסברי כפרה קא עבדי לן רבנן: איתמר

על לא עוזה השמועה שנאמר [ש"פ ב' צ' אל בני כי לא עוזה השמועה: וכשר. בתמיה: לאפוקי. לומר מת צעלה או גירסה דמיא ליה לשוויה פנויה דמיהו שיחא ליה: לעיולא. לומר פלוגי קידשה: הא עדיפא ליה. דמיהו אסורה עליה ולא מיהו שיחא ליה: דכתיב מים גנובים ימתקו: ושקרו ימסקו: וספקי: ויטן. מן קיר. תשרי זמן צלוי ואספק: לא שמיא גנב. דמפרש ואולי: צאריסא. דטרח לה ומורה המירא ליעול דבר מועט יותר על חלקו מפני טורח: ודבר שנגמרה מלאכתו. דמשיה נפשיה כפועל ומורה: הא מירא וסבר לא קפיד: איכר. לאו היינו אריס ואינו חולק בפירות: קיבורא דאחיני. כמין אשכול יש תמרס הרבה צעק אחד: קבוראי. קוצרי מתים: ופסלינהו לעדות. דמשום שר ממון עוברים על דת והוה להו כרשע דחמס: והא משמטינן להו. על הראשונה וסחרינן ועוצרין וסוגין בעצירה: כפרי. האי דשמתינן משום כפרה הוא על שעברנו ולא משום דנהדר בן אלא מותר לחלל יוס עוב בשביל המזוה וגש צנדיה משום כפרה:

דאפשר בקידשה לית לן בה אליבא דרב נחמן. אמר ר' זנב גינס וזנב תשרי. כלומר באלו ב' חדשים שהתבואה בשדות והפירות באלנות הלווקה מהן לאו שמייה גנב והני מילי באריסא שיש לו רשות ליענא בשדה והוא שלקח דבר מועט דבר שנגמרה מלאכתו כגון מליתות וענבים העומדות להיכר: א"בירו"ח דרב זביד חד גנב כפא פ"י אלוהא קטנה כדגורסין בהמוכר את השדה מוכר את האבנים שיהן לצרכיה מאי היא ובהא חגיגה אבני דאכפי והן האבנים המוכנות לתת על האילות שלא תפריח הרוח וחד גנב קיבורא פ"י סנסי תומר ופסלינהו לתרווייהו: תנ"ח [קבוראי] דקבורי מת ביר"ש ראשון שמתניהו רב פפא ופסלינהו ואתא

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

מחשבה מועלת אפי"ו לדברי תורה. פירש ריב"א דאגת לב האדם על מונומיו מהניא לשכח ממנו כל שאר מחשבות אף מחשבת דברי תורה שנאמר מפר מחשבות ערוצים וגו' וקא' אונתן מטר על פני ארץ וגו' י"מ מועלת משקרת ולא תללה כלומר אם אדם חושב הן להעשיר הן גם לדברי תורה לא יספיק אלא כשעשה לשמה כדמסיק:

הלכה כרבי יהודה. דמכשיר בשם לו אומנות בלא הוא וכן הלכה דמשהק בקוביא לאו אסמכתא היא ודוקא כשמעו שניהם על הדף שקריין אשקבי"ר בלע"ז שהמקום קטני למי שהריות לקנות המעות אבל אותם המשחקים באמנה אפילו הקנו זה לזה לא קנה דאסמכתא נגמרה היא ואין קנין מועיל זה: אוב"ל דבר אחר פסולין להעיד. ליתא לפרושי אובלי דבר

אחר דהיינו אובלי חזיר דלי בכולי חזיר היכי מפליגי בין יענא לפרהסיא וכי גרע מאוכל נבלות למיאזון דלמרינן לקמן (דף כו). דפסול לעדות בכל ענין אלא נראה כפי' הקונטרס דהיינו מקבלי דקדק מן הנכרים: החשוד ע"ה עריות כשר לעדות. תימא מתי שנה מאוכל נבלות למיאזון ומפלוגי רבנני לרזוי דפסולין לעדות וי"ל דמיייר (ב) הכא כחשוד צעלמא בלא עדים דאין כאן כי אם שמועה ומ"מ הא דלמרינן ארבעים ככתפיה ניהא דלמרינן "מלקין על לא עוזה השמועה אי נמי הכא משום דינרו מוקפו ולא דמי לנבלה וגם לרציעה דליכא יצרו מוקפו כל כך כמו צעורה: רבא

משרייסך היכא. שכתבת לנו שצנא וסיעתו השלימו: הדורו ז"ל חזרו ממנה שהצטייחו: צעל הנאה. כמשמעו. וי"ל משכח זכור: סוגנת. מחמתו וחזירו וצוקע עליהם יסכן בס (קלמ"ה: ו) (ואומר) כי השפוט יפרסון וגו'. בתמיה דכי הנה הרשעים ידרכון קשת כתיב: לדיק מה פעל. הקצ"ה מה שער שהוא משלם. ולקמן מפרש מאי משמע שמוט לשון סיעת לדיקים: אילו בים המקדש חרב. ע"י סנהדרין צעלמא של שצנא לדיק מה פעל איה נפלואתו של שצנא הקצ"ה: אילו מחשבות של שצנא הרשע אין נהרסות. והכי משמע קרא כי השמות יפרסון מחשבותיו של אותו רשע הכתוב למעלה כי הנה הרשעים ידרכון קשת ולשון שמוט מחשבותו שהוא משית צדיקות לבו יפרסון ראויות הן ליהרס שאם לא כן לדיק מה פעל מה פעלו של חזקיהו והיכא שכרו. כי השמות לשון ולא שם לבו גם לואת (שמות ז: א) אכן היסא שם. תחת הארון: וטוסיא היא נקראת. שמונה שמוט שנהא שצנא (תהלים ז) דיכר יקרא ארץ ואומר [סם] מזיון מכלל יופי וגו' במסכת יומא (דף נד:) אומר עולם מזיון נברא: פושיה. על שם שהעולם משומת על המורה ולומדיה נקראת תושיה מפני שפני שיהי מקטרג ואמר תקמפק לעליונים ולא ימסרו הלוות ציד משה: דברים של פסול. דיבור וקרייה צעלמא וכל דיבור אין זו גשיה ממש כהוהו זהו ואפ"כ עולם משומת עליהם. וטוסיקון הוא מלגו תושיה שיהי משומת: מהשכר. דלמא הלכ על מונומיו של אדם: מועלת. מהניא לשכח למודו: מפר מחשבות ערוצים. נומן להם מונומיו ומכטל מחשבות מלכס שאל היו מניחין אותם לעשות תושיה. ל"א מחשבה שאלה מחשכ כן וכן אפשה כן וכן מעלה צדי מועלת להשניט הדבר שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לרצור תורה כגון האומר עד יוס פלוגי אסיים כן וכן מסכתא בגירסא: מפר מחשבות ערוצים. שאין מחשבותיו עולה צידו ואפילו לתושיה: הכרזה כ"ה. ואין נפסלין לעדות עד שיכריזו צ"ד להודיע פסולין: לא עני הכרזה. שעצירה פסולת דמפורסמת לכל: דכסמא מכריזין עליה. אפ"כ שאלו צלו עדים שהכנים עדו לשדה אחר: גולן דרצנן. הני דממני: גולן דאורייתא. החוטף ממש כגון צניה בן יהודה דכתיב (שמואל א ג) ויגזול את החנית מיד המלכי הכי מפרש צמרינה (צ"ק דף עט: א) אובלי דבר אחר. מקבלי דקדק מן הנכרים דהוי חילול השם מחמת ממון והוה ליה כרשע דחמס: כשר לעדות. דבעינן רשע דחמס דכתיב (שמות כג) אל תשת וגו' עד חמס: עני מרי. עניי דאורייתא: ארבעין ספקיה. חייב מלקות בארבע ספקיה שם המראה דלמחר מר (קדושין דף פא).

לומר מת צעלה או גירסה דמיא ליה לשוויה פנויה דמיהו שיחא ליה: דכתיב מים גנובים ימתקו: ושקרו ימסקו: וספקי: ויטן. מן קיר. תשרי זמן צלוי ואספק: לא שמיא גנב. דמפרש ואולי: צאריסא. דטרח לה ומורה המירא ליעול דבר מועט יותר על חלקו מפני טורח: ודבר שנגמרה מלאכתו. דמשיה נפשיה כפועל ומורה: הא מירא וסבר לא קפיד: איכר. לאו היינו אריס ואינו חולק בפירות: קיבורא דאחיני. כמין אשכול יש תמרס הרבה צעק אחד: קבוראי. קוצרי מתים: ופסלינהו לעדות. דמשום שר ממון עוברים על דת והוה להו כרשע דחמס: והא משמטינן להו. על הראשונה וסחרינן ועוצרין וסוגין בעצירה: כפרי. האי דשמתינן משום כפרה הוא על שעברנו ולא משום דנהדר בן אלא מותר לחלל יוס עוב בשביל המזוה וגש צנדיה משום כפרה:

על לא עוזה השמועה שנאמר [ש"פ ב' צ' אל בני כי לא עוזה השמועה: וכשר. בתמיה: לאפוקי. לומר מת צעלה או גירסה דמיא ליה לשוויה פנויה דמיהו שיחא ליה: לעיולא. לומר פלוגי קידשה: הא עדיפא ליה. דמיהו אסורה עליה ולא מיהו שיחא ליה: דכתיב מים גנובים ימתקו: ושקרו ימסקו: וספקי: ויטן. מן קיר. תשרי זמן צלוי ואספק: לא שמיא גנב. דמפרש ואולי: צאריסא. דטרח לה ומורה המירא ליעול דבר מועט יותר על חלקו מפני טורח: ודבר שנגמרה מלאכתו. דמשיה נפשיה כפועל ומורה: הא מירא וסבר לא קפיד: איכר. לאו היינו אריס ואינו חולק בפירות: קיבורא דאחיני. כמין אשכול יש תמרס הרבה צעק אחד: קבוראי. קוצרי מתים: ופסלינהו לעדות. דמשום שר ממון עוברים על דת והוה להו כרשע דחמס: והא משמטינן להו. על הראשונה וסחרינן ועוצרין וסוגין בעצירה: כפרי. האי דשמתינן משום כפרה הוא על שעברנו ולא משום דנהדר בן אלא מותר לחלל יוס עוב בשביל המזוה וגש צנדיה משום כפרה:

מסורת הש"ס

(א) וצ"ע [למל' ג] יומא
ג: (א) [שנין חוס' שבת
פנ. ד"ה מורה] (ד) צ"מ
(ה) ע"ש ע"ל ס: צ"ש,
(ו) צ"מ מ"מ ממוח. י.
(ז) [קדושין פ"א].
(ח) וצ"ע חוס' יבמות ס:
ד"ה וזמן.

תורה אור השלם

1. בה אמר אר"י אלהים צבאות לך בא אל תשכן הזה על שבנא אמות על הקינה: ישיעיהו כב טו
2. ויאמר לו עבדך יבקשו לארצי המלך נצרה בתחלה ועמלה לפני המלך ותדור לו סכנת ושבקה ברחוק וחס לארצי המלך:
3. כי השתות יצטרקן צדיק מה פסול:
4. מקים מעפר דל מאשפת ירי אביון להושיב עם דרבים ובסא כבוד יתלהם כי לוי מצדק ארץ וישת עליהם תבל: שמואל א ב ח
5. גם זאת מעם י צבאות יצאה הפליא עצה הגדול תושיה:
6. מפר מחשבות ערוצים ולא תעשינה ידיהם תושיה:
7. רבות מחשבות בלב איש ועצת יו היא תקום: מש"ל יט כג
8. מים גנובים יתקדש ולקחם תטרימם בעיני מש"ל ט יז

גליון הש"ס

גמ' ואבשריהו ר"ה בריה דר"ה ברי"ה ה"ה פבר ר"ה בריה דר"ה לאבשריהו. ובספר הגלג להר"ה מהי רש"י בהשג' הרמב"ם שם כ"ה דהן סכנא אלו בטל וקיימא קן וכסנא דליה דף כ ט"ה סבר דלא למיחזי וכן חולין דף יט ע"ה סבר ר"ה לאקדמי' וע' בהל"ה כהן על כהן ק:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הפסוק ופי' וי"ל דמיייר. צ"כ מן מוסס הרא"ש ופסק כן הלכה:

מוסף רש"י

עני מרי. עני מורי (מנחות פא. מכת"י).

עין משפט
נר מצוה

מוסף רש"י
חזקה אין אדם מעמיד עצמו. מלהליל את ממונו מיד גנב, והוא גנב דלתי במחמרת מידע דע דקאי על קדוה אדמוי ופאדמא

[illegible]

כדררשנין^א וגונג מצית האיס וול
מצית הגנב ואמער רב צגמרא^ב לא
שנו אלל לפני יאזש אלל לאחר יאזש
אקאנז פנל ראשון וגונג שני משלם
צמלומי כנז רבנא ראשון לאחר קומט
יאזש לא קני ויש לומר דהתם צגנז
מגנו חזירו וקרפיו דלאו צר קטלא
הוא דצני התראה אלל הכא צממרת
דמתחמתו וזו היא התראתו ללמן:
פר ר' יהודה ור' חייא ונפמ צמפומיה
קרי. צמיה הא"כ מחייב ללא
ידי שמים כדאמר צפ' הפועלים (ב"מ
דף פ"א וס"ט) גצי החוסס פרה ודש
צה^א (ומתן) אקרה מורה אפילו צא
על אמו ויש לומר דכאן^ב לא היו רואים
להחזיר אלא"כ יתחייבו צדידי אדם:
כאן

ו אלף ברשותו ובאחריותו קיימי
גדל דמילתא דרבה הוא. ולא היא לא
ונסיו דכי אוקומיה רחמנא ברשותיה
לעצבע אם לא שלח יד במלכות רעהו
מקנא. לא קני אם קיימין כן אכלו
אם הגזילה והאי דכי נאבסו מחזור
לרחמנא ברשותו לשלומי אם נאס
כונה: **קשיא.** קשיא מתניתין לתרופה
משום רישא נקט שבר והיינו דליכא
גמ. שהבטיחו וקנאו בהבנה חייב
ידי **איסור שבת.** ובשכר קנאו מיתה
אם אכל כשיחול ליה ר' חנניו שפני
ברכה והרי הוא לו כחלור ואשכח
מעין אמרינן דממי קננה ולא מפקין
ליתנהו: **דכרי.** חיליס: **אהדרינהו**
לוס עמך הרבהו וכו'. אין לו דמים
שברו לך שלהרנן בא אם מעמוד
עין שזרחה השמש עליו כלומר שברו
שפיקא הוא לך הרבהו. קשיין אהדדי:

יָהּ בֹא בַמַּחֲתֶרֶת וּשְׁכַר אֶת הַ
 שׁוֹר: גַּמ' ⁽⁶⁾ אָמַר רַבָּא מֵאֵי מִן
 לְמַמּוֹנָא וְהָיָא מִימְרָא אָמַר אֵי
 פִּאי קְטִילָנָא לִיה ⁽⁷⁾ וְהַתּוֹרָה:
⁽⁸⁾ הֵבָא בַּמַּחֲתֶרֶת וְנָטַל כְּלִים
⁽⁹⁾ רַבָּא יִמְסַתְּבָרָא מִלִּיתִיה דִּרְ
 אָמַר רַב אֶפְּלוֹ נָטַל דֵּהָא יִשְׁ
 הָכָא נָמִי בְּרִשׁוּתִיה קִימִי
 אֹונְסִין אֲבָל לַעֲנִין מְקָנָא בְּרִשְׁ
 בַּמַּחֲתֶרֶת וּשְׁכַר אֶת הַחֲבִית
 שְׁכַר דְּכִי אֵין לוֹ דְּמִים פְּטוֹר
 דְּקָא תְּנִי שְׁכַר אֶת הַחֲבִית
 בְּפִשְׁטָא מוֹיָק הוּא הָא קָבָא
 עַד לַעוֹלָם תְּנִינָא ⁽¹⁰⁾ הָאֲדָם מוֹעֵד
 בְּרִצּוֹן קִשְׁיָא מַתִּיב רַב כִּיבִי
 חִיב בְּגִנְיָה קוֹדֶם שִׁיבָא לִידֵּה
 יִסּוֹר גְּנֵבָה וְאִיסוֹר סְקִילָה בְּ
 גְּנֵבָה לִיה דִּיכְרִי בַּמַּחֲתֶרֶת אֵין
 מִפּוֹמִיָּה דְּרַב תִּ"ד יֵאֵין לֵאלֹ
 יוֹ בְּלָבָד זֹרְחָה אֲלָא אִם בְּרִ
 הוּא וְאִם לֹא אֵל תִּהְרַגְהוּ תְּנִי
 שְׁמֵשׁ עֲלֵיו בְּלָבָד זֹרְחָה "אֲלָא
 תִּהְרַגְהוּ וְאִם לֹא תִּהְרַגְהוּ קִי

אע"פ דליתנהו אמרינן לאו פדקון
יילו גוצין משאר נכסים: ולא היא. מ
ן בחתימות לאו קנין הן לו להיות כש
ן נאנסו דלשכתן בשומרינ דחיין הכה
הה עליה גולן בשליחות יד: אבל וע
סדר להן צעייניה דכמי' (ויקרא) ה
ן שמואל דמשום דכל הנאה שלו אזק
ייב לשלומי: מועד ועולם. אפילו של
על חייב ואיכא לשנויי דזוחקא דרשני
נעל דליתיהו חייב: הגונב דים
תה: שהרי נחמייב בגניבה קודם שינ
וואל. אלא גביהו ולא קאבו בחזק
קבלה שילו דידו תשובה לו לארבעה
שומין. אלמא אע"פ שהכים והעמות
דקמיי פטור כגון דשדנהו צנהר
אם צורוך דהוצר בשמש שאין לו
להוצרו בזמן שהשמש זרחה עליו כלו
עליו דמים לו. אימתי אסור להרגו
להציל ממנו מידו לא הירגו ואם לאו

גמ' תניא רבי יוסי
 שאכל זה תרטימר ב
 האיטלקי אמרה תורה
 אלא הגיעה תורה לכ
 ומורה שסוף מגמר
 למדור ואינו מוצא
 ומלסמם את הבריות
 ואל ימות חייב שמירה
 להם והנאה לעולם
 לעולם שינה ויין לרשע
 לעולם לצדיקים רע
 לרשעים רע להם
 הנאה להם והנאה
 הנאה להם והנאה לע
 רבט לעולם: **מתני'**

על שם סופו יהיה בא
אין לו דמים פמור: ג
מעמיד עצמו על ממו
לי ואי קאי לאפאי
להורגו אמר רב ^אהב
קננהו א ^אאמר ^ארבא
לא והאלהים אמר ר
ברשותיה קיימי הכא
ברשותיה לענין אונסי
אשואל תנן בא במח
פמור מעמא דשיבר
נשל נמי והא דקא
דשיבר נמי חייב פש
קב"ל אדם מועד לע
בין באונס ^אבין ברצ
חייב שהרי נתחייב ב
פמור שהרי איסור
בנהרא רבא איגנבו
אמר הואיל ונפק מפ
וכי השמש עליו בל
שלום עמך הרגהו וא
דמים לו וכי השמש
שלום עמך אל תהרג
אין
וממו.
הלכך
עומד
הגב
קאי
אין לו
א
הכא
וממ
אין:
קנאן
חסם:
פמור
ומן
מזנין
נעל
דפטר
ומהו
לומין
לגיס.
ומהו
דמים
אלא
וממין
שומו
ממין
קנא

[illegible][illegible][illegible]

אזאמרין ברשותו הן ואזדו
גבו להו בי דינא מיניה יס
ומתקבצא טעמא דרב בזה
ההוא חייב את הגולנין לשלם המ
על שאל את אע"ג דענין מת
ההוא היה בזה לעצבו ולומר
דמיס ולא מזי אמר ליה אב
דכל כמה דקיימא הדרא ב
חליצא דרב. ומ"מ תיובתא
דין קושיא לתיובתא: **משי**
לחזיר ואע"ג שזיאלו את
הבא עליו לאחר מה אינו
נשבע שהזיאלו מרשות
הרבה כאל הגבה והכי מוקי
לגיה מיניה ותיובתא דרבא
גיטות. הגנבים: ה"ג ס"ר
וסמך ליה אם וזחה השמ
כנגדו אבל מספק אל תהרג
הדבר כך כאור שהוא רחמי

(א) יומא פה; (ב) גברות
 נח: ודף סב; (ג) ג'יק'
 קיד; (ד) רבה. רש"ל
 (ה) ג'יק כו. ע"ש; (ו) עני'
 מוס' בימות ע: ד"ה הבא
 על וכו'; (ז) כתובות לא.
 ג"כ פו. שבת לא; (ח) מוספא
 ג'יק פ"ט; (ט) דיבור זה
 ש"ך לעיל במשנה עא; (י)
 (יא) ג'יק דהא; (יב) שם סט;
 (יג) דהא; (יד) ג'יק;
 (טו) חתקן.

1. אם במחלת ימצא
הגנב והכה ומת אין לו
דמים: אם זרחה השמש
עליו דמים לו שלם
ישלם אם אין לו ונמכר
בגנתו:

שמות כב א-ב

גליון הש"ס

נמ' אמר רבא מסתברא
כעין זה כמזות קצ ע"כ
גיטין יג ע"כ: תוס'
ד"ה לא. לא היו רוצים
להחזיר. ע"י טורי אשך
מגינה בצדדי שוהם דף
ע"א ד"ה נפש:

רנשבורג

א] גמ' אמר רבא מסכתא
מלתא דרב. ג"כ עי' כתובות
לד: תוס' ד"ה אכל וגרמס
היה כאן אמר רבא וכו'
ומהימנה על הבאון מהר"
פיק שלא ציין עליהם בשר"
החדשים:

מוסק רש"י
אין לי. אן לא כביס אלס
ויונת. אלא במיתא
האמורה בו. סוף (לערי)
מנין שזא אין
כסול כו'. כגון
יכנסו ויזכרו ויזכרו ויזכרו
לוקוח בן זקן וכו' לנשבו
(ב"מ ע"א). ח"ל מות
ויונת. ויכנסו ויזכרו
שני תרבושי האבין
בכאחד אין
מחלה כח חלה ועגמו
מלאה מניה (ע"ד) (ע"ד)
חלה בלחביון בין שגוג
למזיד. שלא יוכל לומר
סגור הייתי שומער (לערי)
(ח).

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין עג.

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

בז' מ"י מ"ה מהל' רומה
הלכה י' סמך לאחין קסד
קסד טו"ש ח"מ ס"י חכה
ספיק' א' ונכרז אלפס עוד
בפסח' פ"ג דף קמח':
בז' ב' מ"י שם הלכה י'
יא טו"ש שם ספיק' 3:

בז' ד' מ"י שם הלכה יא:
ג' ה' מ"י שם הלכה יד
סמך שם טו"ש ח"מ
ס"י חכה ספיק' 6:
בז' ז' מ"י שם הלכה יא
י' סמך שם טו"ש
ח"מ ס"י חכה ספיק' 2:

ומה נערה המאורסה שלא בא ובר'. וא"ת הלא פגם חמור מרומה
שזה בסקילה וזה צריף לאו פירכא היא דהכא לא קפיד
קרא לאיסורא אלא אפגמי' דהא נעדרה שכן שכן שכן
על פגמה אין מצילין אותה בנפשו כדמוכח שמעמין ופשיטא דיש פגם

גדול בנהרג מבגמרה המאורסה
שנאנסה וא"ת ומונ' לן דאפגמי' קפיד
רחמנא דילמא לאיסורא קפיד
מדאינטרין למעוטי עובד עבדות
כוכבים ומחלל שבת וצוהמה וקונטרס
פי' לקמן דאפגמי' קפיד מדגלי' בנהי
ולא בעצירות אחרות ועוד י"ל דאין
מושיע לה משמע דאזושה קפיד
קרא: הרי' זה בא לאמר ונמצא
לאמר. פירוש ונמצא אף למד דהא ללמד
נמי אמת כדדרשין לקמן: מה רואה
יהרג ואל יעבור וכן בזהוה דלעיל
בפרק ד' מיתות (דף נד.) משכני' אשה
מגיד לך הכתוב שני משכבות בלשה
וקאמר הרי זה בא ללמד ונמצא למד
והיינו נמי אף למד דהא ילפינן מיניה
הערה אפסולי' שמהא ששמעין
ולשמואל דמחייב אורח בנ' ג' שנים
והא לאמר בריש פ"ד דחולין (דף כח.)
גבי נבי ואל הרי זה בא ללמד ונמצא
למד מה פסולי' המוקדשים שחטיטה
התם נמי י' לפרש דאף למד קאמר
דלמד אפסולי' המוקדשין נמי קא
אמי לפטור מן המתנות כדדרשין
בז"ק דבבבב (דף טו.):

אף רוצה ניתן להצילו בנפשו. ואם
תאמר מהוה כלל אדם נפקא
כדדרשין לעיל (דף עב.) וי"ל דהתם
רשות ואשמעין קרא דאין לו דמים
אבל הכא קמ"ל דחובה להציל:
להצילו בנפשו ב'. משמעות
הלשון שמצילין הנדרש
בנפשו של רודף אצל לא יתכן לפרש
כן כדורף אחר הצדקה וכיוצא זה
לפיכך נראה לפרש דמצילין את האדם
מנערה המאורסה דקאמר שיתן
להצילה בנפשו וא"ת וכיון דמהכא
ילפינן דרואה ניתן להצילו בנפשו למה
לי קרא בטובע בנהר ומיה גוררמו
השתא חזרו הורג כדי להציל התם
לא כ"ש ולא מסתבר למימר דחזירו
הורג טפי לאפרושי' מאיסורא אלא
נראה דאי מהכא ה"א עשה קמ"ל
התם דעובר בלא דלא תעמוד על
דם רעך:

תלמוד לומר והשבותו לו. הכא
מוקי ליה לאבידת גופו
וצפרק שני דבצא מניעה (דף כח.)
מוקי ליה שלא יאכלו עגל לעגלים
התם דריש והשבותו והכא לו ימירה:
חייבי ברייתו וחייבי מיתות ב"ד.
בעריות מיירי דומיא
דנערה וא"ת תיפוק ליה מדאיתקש
כל עריות צפ' אחרי מות כדאמרין
בריש הבא על יצמתו (יבמות דף נד.)
י"ל מדמעט בזהמה ש"מ דלא מקשין
הכי מיהו קשה הא בזהמה לא איתקש מדמביעא לן קרא לרבות
הערה בזהמה בפרק ד' מיתות (לעיל דף נה.):

נער נערה. פירש בקונטרס נער כתיב וקרי נערה נדרש מקרא
ומסורת ואף על גב דאמרין בפרק אלו נערות (כתובות
דף מ: ושם) גבי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע
הכא הוי מלי למיכת נערה דעל כרחיק לאו בקטנה איירי אלא
בבת עונשין ועוד יש לפרש דעובד נערה כתיב בפרשה ומיהו
בסמך משמע דמחזר דריש דקאמר אידי דכתב נער כתב נמי
כפשטיה דקרא דעל כרחיק נערה קרינן דהא בנערה מישמע:
מסוס

מתני' ואלו שמצילין אותן. מן העצירה: בנפשו. ניתנו ליהרג לכל
אדם כדי להציל מן העצירה ומקראי נפקי: אצל הרודף אחר בזהמה.
לרצוה הרואה לעבור עבדות כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר
כריתות ומיתות צ"ד שאין עריות דלא ניתן להצילו בנפשו אלא מדבר

שהוא ערוה ויש זה קלון ופגם לנדרף
כגון זכר ונערה המאורסה ומיהו רואה
צדקה כתיב ביה. והאי דנקט בזהמה
משום דדמיא לעריות ונקט נמי עבדות
כוכבים משום דסד"ל תיתי צק"ו
דלקמן: וצבת נמי תיתי בגזירה שיה:
גמ' לא תעמוד. לא תעמיד עצמך
על דמו אלא הצילה: לפגמה. לבישה
ולחללה אמרה תורה נמנה להצילה
בנפשו כדילפינן לקמן מואין מושיע
לה: מן הדין. ק"ו: הקישא הוא.
שהוקש רואה לנערה המאורסה וכל
היקש וגזירה שיה המופנת הרי הוא
כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי
שלא ניתנה למדרש מעצמו אצל מקל
וחומר שאדם דן ק"ו מעצמו אע"פ
שלא קבלו מרבו מן עונשין ממנו
כדילפינן במכות (דף ד.) וזי מה
למדנו מרומה. כאן לפטור את האונס
דקאמר ליה קרא: אין לנערה חטא
מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי
היה דהתם אונס פטור הכא נמי
פטורה אלא משמע שזה בא ללמד על
הנערה ונמצא שנכתב כאן ללמד
הימנה כלומר נמצא אף למד דמשום
מילי אחריני איתקש ותריויהו ילפי
מהדדי: מה נערה המאורסה ניתן
להצילה. מן העצירה בנפשו אף רואה
וכי ואכתי ילפא נערה מרומה שמהרג
ואל תעבור דלקמן: ומיהו הכא לא
איתקש במילתיה דר' דאגב גררר
איתא: ומדקאמר אין מושיע מכלל
דבעיא תשועה: אדם גופו. כגון
נטבע בנהר מניין שאתה מנחה על
השבת: פ"ל והשבותו לו. קרא
יתירא הוא למדרש השב את גופו
לעצמו: הני מילי בנפשו. אם זה
הרואה יכול להצילו יצילה: קמ"ל.
לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד
על עצמך משמע אלא חזר על כל
דדין שלא יאבד דם רעך: חייבי
כריתות וחייבי מיתות צ"ד. דעריות
קאמר דאיכא עצירה ופגם ותנא
דמתני' נמי הכי סבירא ליה מדלא
קא מרמין סתמא אסתמא ותנא
הני והוא הדין לכל עריות: אלמנה
לפני הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה
אע"פ שיש שם פגם דקא משי
לה חללה אין מצילין אותה בנפשו
בדמפרש לקמן: דחייבי לאחין אין ניתן
להציל בנפשו: נעדרה. עצירה.
כבר: אין מצילין. דהא אפגימה לה
וקרא אפגימה קפיד מדגלי' בנהי ולא
בעצירות אחרות: יש מושיע לה. ע"י
דבר אחר בלא הריגה אין הורגין אותו
בדדיפתו שהרי כשישיגוהו ייהיה לה
מושיע: האומרת. למצילין הרודפין

אחריו הניחו לו ולא תרדפו אחריו שלא יהרגה קודם ששיגוהו אף
על פי דאנוסה היא ומיראה היא דקאמרה אין מצילין אותה וטעמא
מפרש לקמן (ע"ז): לנערה חטא מוס. אכולהו קאי אין מושיע לה וקרא
יתירא הוא ולדרשה דהא כתיב ונערה לא תעשה דבר: נער
כתיב קרינן נערה נדרש מקרא ונדרש מסורת נער להציל
את הזכר נערה נדרש במשמע: דלאו אורחיה. ליבעל ואיכא
בזיון ובשת גדול: פגים לה. בצמולין ומגנה על בעלה:
לאורחיהו
נערה פירוש אידי דכתב נער למעוטי בזהמה כתב נערה כלומר

א' ונעיל נד. וש"נ.
ב' לקמן נד. פסחים נה:
והא פ"ג. א' נפסחים נה:
ש"נ. ד' צ"ק פ"ג.
ה' ומוס' פ"ק י"א.
ו' דף ע"ד. א' ונדרש
ז' דף ע"ד. א' ונדרש
ח' דף ע"ד. א' ונדרש
ט' ע"ז. א' ונדרש
י' דף ע"ד. א' ונדרש.

תורה אור השלם

1. לא תחך רביל בעמיק
לא תעמד על דם רעך
אני י: ויקרא יט טו
2. ונערה לא תעשה דבר
אין לנער חטא מוס
באשר יקום איש על
רעהו ורצחו נפש כן
הדרק הנה:
דברים כב כו
3. בי בפרק מנצח
צ"ק נדרש ומוקדש
ואין מושיע לה:
דברים כב כו
4. ואם לא קרוב אדוק
אליו ולא יצאנו
ואספתו אל תור ביתך
והיה עפר עד דרש אדוק
אתו והשבותו לו:
דברים כב כ

מוסף רש"י

וכי עונשין מן הדין.
מדין ק"ו. דמי ממוט
ומות פשה ובלמות עושה
ופסולי' קדשים אשה למד
מק"י. אצל לא אורחיה
ועונשין (חגיגה יא.). כי
כאשר יקום איש על
רעהו. נערה המאורסה
כתיב (ויקרא צב.). וכי מה
למדנו מרומה. שזה
משפט הרואה כן משפט
הדבר הזה (שם) והלא פירש
ב' אונס פטור דכתיב
ולנערה לא תעשה דבר. אלא
נראה כמי שרואה צא ללמד
כאן ונמצא שהוקש כאן
למות מלך, והכי קאמר
כדכא נערה שיתן שוין.
כמו (רש"י נד.) והיה כעס
כחן. ולא נאמר והיה העם
כחן (נפסחים כה.). מה
נערה המאורסה ניתן
להצילה. ניתן רשות
לרואה שהוא רודף אחריה
שילנה ממנו בנפשו של
רודף. דכתיב ואין מושיע
לה. אם לא ית מושיע רח"ק
להושיעה בכל אשר יוכל
אפילו בהריגתו. אם לא יוכל
להציל אחרת מאחריה והיגנו
(שם) וכע"ז (ויקרא צב.).

המשך הנספח בעמוד הבא.

עין משפט
נר מצוה

מזוסף רע"י

הא אינה מקפדת: אזוי אומר. לעולם
 היא: ויכול. הנדקף או הרוואה להציל
 בה את האשה הכתוב מדבר: דכתיב
 הצילו בנפשו כדאמרינן לעיל [עג.] וזה

שְׂרָא יֵהָא מִמוֹנֵי חֲבִיר עֲרִיר.
דַּמְדְּמִיתָן לְהַלְלוֹ בְּנַפְשׁוֹ כֹּל
שִׁכְן דְּנִיתָן בְּחַמְמוֹנִי:
קִסְכֵּר עוֹנִישֵׁן מִן הָרִין, דְּלֹא דְמִי
לְעוֹשֵׁשֵׁן מִן הָרִין דִּלְפִּישֵׁן
בְּה אֲבִי וּרְבָא לְקַמֵּן בִּפְּי הַנְּשִׁרְפִין
(ד' ע"ב) (ד' ע"ב) (ד' ע"ב) (ד' ע"ב)
וְהָא דִּלְפִּישֵׁן דִּלְפִּישֵׁן דִּלְפִּישֵׁן
לְמַלְאָן דִּלְמַר עוֹנִישֵׁן וּמִ"ד אִין עוֹנִישֵׁן
הוּא מְשִׁי חַד לְמַעֲבוּרִי בְּהֵמָה דְּמִי
לְעִירִיּוֹת וְאִדְךָ אִירִיד דְּכַתִּיב נִגְרַ
כְּמִי בִּי נִגְרַה:

אפילו

וַיִּתֵּן לְהַצִּילוֹ בִּנְפֹשׁוֹ הַיְדִי
 זֶה וְתִשְׁלֹמִיזִן לֹזֶה ⁽⁶⁾ לֹא שָׁנָא
 יִבְרֹךְ אֶת הַכֹּלִים בֵּין שֶׁל נִרְדָּף
 נִפְשׁוֹ הוּא יִנְרְדָּף שְׂשִׁיבֵר אֶת
 הָרֹדָף פֶּטוֹר שְׁלֵא יִהְיֶה מִמוֹנוֹ
 בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ יִרְדָּף שֶׁהִיָּה
 שֶׁל רֹדָף בֵּין שֶׁל נִרְדָּף בֵּין שֶׁל
 כֵּן נִמְצָא אֵין לֶךְ כָּל אָדָם
 בְּכַהֲמָה: תִּנְיָא רִשְׁבִי⁷ אֹמֵר
 פֶּגֶם הַדְּיוּט יִתֵּן לְהַצִּילוֹ
 הָדִין אֶסְר עֹנְשֵׁינִי מִן הָדִין
 הַשֶּׁבֶת בֵּית לְהַצִּילוֹ בִּנְפֹשׁוֹ
 בְּחִילוֹל⁸ חִילוֹל מַעֲבֹדֶת
 בְּעִלְיִית בֵּית נִתְזָה בְּלוֹד
 תִּהְיֶה יַעֲבֹר וְאֵל יִהְיֶה חוּץ
 עֲבֹדֶת כּוֹכָבִים לֹא וְהָא תִּנְיָא
 עֲבֹדֶת כּוֹכָבִים וְאֵל תִּהְיֶה
 שְׂמִיּוֹת בָּהֶם יִכּוֹל אֶפִּילוֹ
 וְנִקְדְּשֵׁי וְנִקְדְּשֵׁי אֵינְהוּ דְּאִמּוֹר
 כֹּכֵךְ כֹּכֵךְ לִבְכֹּךְ וּבְכֹךְ נִפְשֶׁךְ
 כֹּכֵךְ מֵאֲדָךְ וְאֵם נִאֲמַר כֹּכֵךְ
 שְׁגוּפֵה חֲבִיב עֲלָיו מִמּוֹנוֹ
 מִמוֹנוֹ חֲבִיב עֲלָיו מִגּוּפֵה לִכְךָ
 דְּרַבִּי דִּתְנִיא ⁽⁹⁾ רַבִּי אֹמֵר ⁽⁸⁾ כִּי
 הָזֶה וְכִי מֵה לְמַדְנוּ מִרוּצָה
 לְנַעֲרָה הַמְּאוֹרְסָה מֵה
 נִתֵּן לְהַצִּילוֹ בִּנְפֹשׁוֹ וּמְקִישׁ
 אֶף נַעֲרָה הַמְּאוֹרְסָה תִּהְיֶה
 דֹּתָא לְקַמְיָה ⁽¹⁰⁾ דְּרַבְּהָ
 לֹא קְטִילָנָא לֶךְ אִמֹר לִיה
 דִּילְמָא דִּמָּא דְּהוּא גִבְרָא
 שְׁעַת גּוֹרֶת הַמְּלָכוֹת ⁽¹¹⁾
 וְאֵל יַעֲבֹר כִּי אֲתָא רִבִּין אִ"ר
 בְּצִינְעָא אֲבָל בְּפִרְהֵי אִפִּי
 רַבָּא בְּרִי רַב יִצְחָק אֲמַר רַב
 אֶפִּילוֹ

להקצ"ה וכן שיש אבוד נפש חצירו
י כוכבים להמריך את הלצות לכך:
ערהא

רב פפא אמר במפותה ודברי הכל אבי
אמר ביכול להציל באחד מאבריו ורבי יונתן
בן שאול היא דתניא ^ארבי יונתן בן שאול
אומר *רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו
ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל נהרג
עליו מאי מעמא דרבי יונתן בן שאול דכתיב
יחי יצו אנשים (יחדו) וגו' ^אוא"ר אלעזר
^אבמצות שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב
^אואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש ואפ"ה
אמר רחמנא ולא יהיה אסון ענוש יענוש אי
אמרת בשלמא יכול להציל באחד מאבריו
לא ניתן להצילו בנפשו היינו דמשכחת לה
יענוש כגון שיכול להציל באחד מאבריו

אלא אי אמרת יכול להציל באחד מאבריו
משכחת לה דיענש דילמא שאני הכא דמיתת
דאמר רבא רודף שהיה ירודף אחר חבריו
ובין של כל אדם פטור מאי טעמא מתחייב
הכלים של רודף פטור של כל אדם חייב ש
חביב עליו מגופו של כל אדם חייב שמציל ע
רודף אחר רודף להצילו ושיכר את הכלים ב
כל אדם פטור ולא מן הדין שאם אי אתה
שמציל את חבריך מיד הרודף: אבל הרודף
העובר עבדות כוכבים ניתן להצילו בנפשו מ
בנפשו פנם גבוה לא כל שכן ווכי עונשין מ
תניא רבי אלעזר ברבי שמעון אומר המחלל
סבר רבי כאבוב דאמר עונשין מן הדין ואתיא
כוכבים א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק נימנ
כל עבירות שבתורה אם אומרין לאדם עבור
מעבדת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים
א"ר ישמעאל מנין שאם אמרו לו לאדם ע
מנין שיעבור ואל יהרג ת"ל וחי בהם
בפרהסיא תלמוד לומר ולא תחללו את שם
כר"א דתניא ר"א אומר ואהבת את ה'
ובכל מאד אדם נאמר בכל נפשך למה נאמ
אצדל למה ואמר בכל נפשי ואם יני לא

לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם
נאמר בכל מאדך גילוי עוריות ושפיכות דמים
כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הה
מעשה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקמי
נערה המאורסה ניתן להצילו בנפשו אף רוח
נערה המאורסה לרוצח מה רוצח יהרג ואל יע
ואל תעבור רוצח גופיה מנא לן סברא הוא
ואמר ליה אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלג
לקטלויך ולא תיקטול מי יימר דדמא דידך סוב
סומק מפי כי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא שנו א
ואבל בשעת גזרת המלכות א"ר אפי' מצוה קלה יו
יוחנן אפי' שלא בשעת גזרת מלכות א לא אמרו א
מצוה קלה יהרג ואל יעבור מאי מצוה קלה א

[illegible]

גד מיתה משום דמיטה לה ושהשלומין
 לא הוה המיתה וההשלומין אינן באין לו
 ע"י אדם אחד שהמיתה בזה עליו
 בשבט צדור שיהי מריב עמו
 וההשלומין דבעל האשה לא דאינן
 דעלמא הוא הלך לא מפיטר
 והתחלש דהאי משום חיוב מיתה
 דמיחייב אחרך: לא שגא. אם היה
 בלחן חיוב מיתה אין מילוק להחמיצ
 בשבט צדור שיהי מריב עמו בשבט
 בעל ההשלומין אין צדור עליו בשבט
 צדור פטור: מהחייב בנפשו הוא.
 בצדוריה זו שהי יתן להליל בנפשו
 ואע"ג דכלים הללו של שאר כל אדם
 הן דמיטה לה ושהשלומין לה פטור:
 וצדור שהי אחרך. אחר צדור להורגו
 וצדור רודף רודף. לא ושיבד את
 ההלם וכו': פטר לה הללו. מצדור
 כוכבים דעושים מן הדין והדר יליף
 בחלול חלול מצדור כוכבים
 והתחלש מות יומת (שמות לא) ומזער
 לחלול למזער. ומהלל לחלול ומהלל
 חלול (ויקרא יח). נפשו אם הלא יעבור
 ומהלל ומהלל (ויקרא יח) ומהלל חלול:
 ומהלל חלול (ויקרא יח) ומהלל חלול:

[illegible]

הלכך אין כאן לומר וחי בהם ולא שי
לא ניתן דבר המלך לדחות שטוה על

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ח.א.] (ב) לקמן עט.
 תשובות עג. (ג) [ומה']
 לקמן עג. על הגלילין.
 (ד) ד"ק קיו: [ושם אלהם]
 רבה ועי' חוס' תשובות עג.
 דברים רב אשן. (ה) [לעיל]
 נד. [ושם שמן]. (ו) [עין']
 נד. (ז) יומא פה. ע"ז ח.
 נד. (ח) תבדות סא: פסחים
 סה. יומא פה. (ט) [לעיל עג.
 וש"נ]. יבבל המקומות
 אית' רבא וביא אלהים
 (י) להעביר את ישראל
 מחדש לעבודת כוכבים
 (יא) שבתא: שבתא שמד
 [לעיל דלוחא]. (יב) ויקרא
 כב. (יג) בשרא: וזרחה.

תורה אור השלם

1. וְכִי יֵצְאוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים
וְאֵלֶּה הָרָה וְהַצָּדוֹק וְהַגִּבּוֹר
וְכֵן יִהְיֶה אִסּוּר עֲשֵׂתוֹ
עֲשֵׂשׁ בְּאִשְׁרֵי חֵן וְעֵלִית
בְּעַל הָאִשָּׁה וְהָיָה
כַּפְּלִי: שְׁמוֹת אַדָּם כֹּכ
2. וְאִם אִסּוּר הָיָה וְהִתְחַנֵּן
נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:
שְׁמוֹת כֹּכ
3. וְשִׁמְרָתָם אֵת הַשְּׁמֵרָה
כִּי קָדָשׁ הוּא לְכָכֶם
מִחֻלְלֵיהֶם מוֹת יִימָת יִבְּ
כִּי הָעֵשֶׂה בְּהַמְּלָאָד
וְיִבְרָתָה הַנֶּפֶשׁ הַמְּקֻבָּצֶה
וְהַמְּקֻבָּצֶה:
שְׁמוֹת לֵאמֹר
4. וּמוֹרָעָה לֹא תִתֵּן
לְהַעֲבִיר לְמַלְךְ וְלֹא
תַחֲלֵל אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ
יֵאָמֵר:

וַיִּקְרָא יְהוָה
5. וַיִּשְׁמְרֵם אֶת חֻקֹּתַי
וְאֵת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
אִתְּם הָאָדָם וְחַי בְּהֵם אֲנִי
יְיָ:
6. וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת שְׁמִי
קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל
מִקְדָּשְׁכֶּם:

וַיִּקְרָא כֹה לִבְנֵי
7. וְאֶהְיֶה אִתָּךְ אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ
וּבְכָל מֵאֲדָךְ: דְּבָרִים ו
8. וְלִנְעֹר לֹא תַעֲשֶׂה דְבָר
אֵין לִנְעֹר חֲטָא מוֹת בְּנֵי
כְּאִשְׁרֵי יְקוֹם אִישׁ עַל
רַעְיוֹ וְרִצְחוֹ נָפֶשׁ כֵּן
הַדָּבָר הַזֶּה:
דְּבָרִים כֹּה לִבְנֵי

גליון הש"ס

גמ' יעבור ואל יהרג חוץ
ע' סוטה י ע"ז תוס' ד"ה
נח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ותשלומין לזה נ"כ
ע' לעיל דף ט ע"ב וצ"ק
דף כג ע"א בתוס'
(ב) תוס' ד"ה קסבר וכו'
כדמפרש בפרק ארבע
מיסות:

[illegible]

עין משפט
גר מצוה

נח א מ"י פ"ה מהל'
 יסודי התורה הלכה
 ב' סמג עשין ה טוש"ע י"ד
 ס' קנו סעיף א:
 נבב ב' (מ"י) שם הלכה (ב)
 טוש"ע שם דהג"ה:
 ג מ"י שם הלכה ב
 טוש"ע שם סעיף א:
 נכ ד מ"י פ"י מהל'
 מלכים הלכה ב:

מסורת הש"ס

(א) עני' חוס' שבת מט.
 (ב) ד"ה [נטול:] (ג) [נצרכות כא:]
 (ד) מ"ה גמליה גב: ע"ש
 (ה) [אז] ו' אחיה עדה עדה
 (ו) [לדמתי] האם עד מתי לנדה
 (ז) הייבא הואת קבא אחיה
 (ח) במגילה גב: ד"ה ענין
 (ט) פירש' ר"ה להלן
 (י) במגילה ג' (י) [לעיל טו.]
 (יא) כ"ה ג' (יב) כ"ה ג'
 (יג) שעת השמל, (יד) כ"ה ג'
 (טו) התקור שם האזל לפניו ע"ה
 (טז) וכל חצירתה, (יז) [ג']
 (יח) [לנעולן, (יט) ע"ה התקפה,
 (י) ד"ה חוס' מ"ה ג' טו.
 (יב) ע"ה כסא]

1. וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם
קֹדֶשׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי
מִקְדָּשְׁכֶם:

וּקְרָא כֹכַל
2. הִבְדִּילוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה
הַזֹּאת וְאֶכְבֵּד אֹתָם
כִּרְבִּיעַ: כִּמְבֹרֵךְ זֶה אֵל
3. לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יי
לְעֹבְדָךְ בְּכּוּזָא אֲדִינִי בֵּית
רַמְבוֹם הַשְׁתַּחֲוֹת שִׁמְחָה
וְהוּא נִשְׁעָן עַל דִּי
וְהַשְׁתַּחֲוִיָּה בֵּית רַמְבֵּן
בַּשְׁתַּחֲוִיָּה בֵּית רַמְבֵּן
4. יִסְלַח יי לְעֹבְדָךְ דָּבָר
הַזֶּה: מְלִיכִים בִּה יי
וְיִאֲמַר לוֹ לֶךְ לְשִׁלּוֹם
וְיִחַךְ מֵאֲתֵי כְבֹּדָא אֲרִיץ:
מְלִיכִים בִּה יי

לו"ר אפרטינימינט. השייך
להם (מלה במלה:
שייכותם).

ממה להלן עשרה. עדה
אין פחותה מעשרה, שנאמר
עד מתי לעדה הרעה הזאת
יבא יושע וכלב (תג'לה)

הדרן עלך בן סורר
ומורה

אפילו לשנויי ערקתא דמסנא. לכאורה משמע דמעליה
משוינ משל ערס'ם כדאמר נמי בפירק הכוס (ב"ק נט:
וטס) גבי אלעזר ועירך דהוה סיים מסנאי ארכוני וקאמר שסיה
מתאלד הוה ירושלמי וכן משמע במסכת תענית (דף כב.) גבי ההוא
גברא דעל מסאיי מסנאי ארכוני ולן

גברא דדוה ממסיים מסאני אורמי ונא
רמי חוטי וקסה דבסוף פ"ק דבינה
(דף נ"ו.) מנן אין משלחין מנעל לנן
ביו"ט מפני שטרין ביטא הגיר להשחירו
ומפרש ש"ר דדוקא רצונות המנעל
היו משונות משל עבדים דשל
עבדים שחורות ושל ישראל לננות
ומסאני אורמי דככל דוכתי היינו
רצונות שחורות אבל המנעל ודאי
היה שחור:

וְהָאֵתְרָא פְּרַחֲסִיא הוּא. מִימָה
דְּהִל' לִאקֻשׁוּי עֲרִיטוֹ הוּא
דְּלוּחַ וְעַדָּה הַמְאֻרְסָה לְכוּלֵי עֲלֵמָה
יִהְיֶה וְאֵל יַעֲזֹר וְכוּמָן כֵּן קִשָּׁה דְּנִישׁ
כְּמוֹתוֹת (דָּף ג: וסס) דְּלִמְרָא דְּלִיכָא
לְנוֹשֶׁט דְּמִסְרָא וְפִרְקָא וְיִלְרִדוּסָא
לְהוּ דְּלוּמָן שְׂרִי וְנִמְאִי קוּשִׁיא הָא עֲסִיר
עֲבָדָן דְּמִסְרָא וְנִפְסִייהָ מִשּׁוֹס גִּילִי' עֲרִיט
וְחִירָא ר"ת דִּלֵּין חִיטִין מִימָה עַל צִעִילָת
עוֹבֵד כּוֹכְבִּים מִשּׁוֹס דְּרַחֲמָנָא אִפְקִירָה
לְזִרְעִיהָ עוֹבֵד דְּלוּחַ כּוֹכְבִּים דְּחִלְמִירִין צַפ'
וְשׁוּפָאן עַל הָאֲלוּחָה (יְצִמּוֹת וסז). דְּכִתְבִּי
חִימָתָא סוֹסִים וְרַחֲמָנָא מְתָאן כֵּן הִיא
רוּחָה ר"ת לְהַחֲרִי בַת יִשְׂרָאֵל שְׁהִמִּירָה
וְזִבָּה עֲלֶיהָ עוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְזִבּוֹ נִתְגִּייר
עֲמָה לְקִימָה בְּיָהוּדוֹת דְּלֵא שִׁיךְ לְחִימָר
אֲחָד לְכוּעַל צִבְיָתָא עוֹבֵד כּוֹכְבִּים דְּהוּא
צִבְיָתָא דְּמִמָּה וְהָשָׁה הִר"ר יִצְחָק צ'
מִמְרִידֵי עוֹלָם צִבְיָתָא עֲבוֹרָא נִסְתָּרָה
לְצַעַל דְּחִלְמִירָא הָסֵס דְּלִיכָא פְּרוּזוֹת
צַפ' הָשָׁה שְׁתַּחֲרַמְלָה (כְּמוֹתוֹת ט: וסס)
גְּזִי הָשָׁה שְׁתַּחֲשָׁה בְּיָדֵי עֲבוֹרָם עַל
יְדֵי נִפְשוֹת אֲסוּרִיהָ לְצַעֲלָה וְאִמְרִין
נִמְאִי בְּמִגִּילָה (דָּף טו.) כְּאֶשֶׁר אֲצַדֵּי
מִנִּי אֲצַדֵּי אֲצַדֵּי אֲצַדֵּי מִיָּתָא אֲלֻמָּה
לְגִזֵּי צִעִילָה לֹא חֲסִי' צִבְיָתָא עוֹבֵד

כורכים כביצת בהמה וגם לכהונה נפסלת כביצתו א"ע ש' שביצת בהמה אינה נפסלת דאין זנות לבהמה כדאמרין צ"פ הבא על יבמתו (יבמות דף ק"ט.) דזרעיה לעודב כורכים הוא דאפקריה רחמנא לענין חיים אבל ביצת שעודב כורכים לא אפקריה וכיון דנאסרה לבעל אסורה לבעל מונעטמאה ונטמאה ואמרין נמי בסוטה פירק ארובה (ד' טו' וס') דכתיב מקנין על ידו ופוסל דאסרה ופריך פשיטא ונאסרה והיא נכרעה אמר רחמנא אחד לבעל ואחד לתרומה (ס) ומשני מה דתימא ר' אבמלך ונאסרה והיא נטמאה הני מילי ה"כ דכד' דכד' אסירה ליה

לִאֲפֻקִי עֲבוֹרִים דְּבָלְתָּו הִכִּי אֶסְרִיה לִּיה קמ"ל אֲלֵמָה אֲפִילוֹ גִּבִּי עוֹבֵד
הִכָּה וְהָא אֶסְתֵּר עֲרִיט הוּאִי דְקִים לִיה דְּמַהֲנִי טַעמָה דְּקִרְקַע עוֹלָם
וְרוֹעַה גּוֹפִיה כִּי מִיחִיב לְמַסּוֹר עֲמֻמָּה הִי"מ קוֹדֵשׁ שִׁירָה בְּיָדִים אֲבָל הִי"מ
שֶׁאֵין חֵיב לְמַסּוֹר עֲמֻמָּה דְּמֵאִי אֲמַר אֲדַרְבֵּה חֵיט דְּמַמָּה דְּחִבְרָאִי
לְקַמְרָא אֶלְף נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה תִּהְיֶה וְאֵל תִּמְצוֹר חֲרִיטֵין גְּרִיסִין וְאִצְעוּלָה
לְמַסּוֹר עֲמֻמָּה וְאִי גֵרַם תִּהְיֶה כִּי לְפָרֶשׁ דְּמַהֲרֵה הַנַּעֲרָה קוֹדֵשׁ שְׁמַעְשָׁה
לֵאלֹהִים כִּ"ד דְּמַהֲנִי טַעמָה דְּקִרְקַע עוֹלָם וְכֵן נִמְי יֵשׁ לְפָרֶשׁ בְּהֵיכָל דְּרִישׁ כִּי
קִישׁוֹי אֲלֵל לְדַעַת דָּאס אֲזִמֵּר לוֹ שִׁהֲרֵגְהוּ אִו יֵיטֵחַ שִׁיבְיָאוֹהוּ עַל הַעֵץ
עֲבִיד מַעֲשֵׂה שְׁהִקְשׁוֹי חֲטִיב מַעֲשֵׂה וְאֵס הִיָּה כִּבֵּר מִקְוָהָה וְעוֹמֵד
עֲמֻמָּה וְהָא דְּפִרְקִי פִּרְק מִזּוֹת חֲלִילָה (שס"ד קג.) גִּבִּי יַעֲלֵה וְהָא כִּי
דְּכִסְכָּה נָחַשׁ עַל חוּה הַטִּיב לוֹ וְהוֹמַל לוֹ בְּעֵי (למס"ר) מַעֲשֵׂה דְּמַהֲנִי
חֲטִיבָה מִנְעַשָׂה כְּדִרְשִׁי בִּצְרֵק הַמִּזְוִי (צ"ק ד' ג.) וְנִכְרַתוּ הַנַּפְשׁוֹת
הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא הֵימָּה אֲנוֹסָה שְׁהִי בִּזְרַת הִיָּה וְלֹא הוּא רִשְׁאִי לְאַנְסָה
שִׁדְלָתוֹ בְּדִבְרֵיהָ עַד שֶׁבָּע עָלֶיהָ לְהַסִּים כְּחוֹ וְהִסֵּם פִּרְקֵי עַל מַה שֶּׁהִכְתָּ
שֶׁאֲמַר וְאִי נִזְכִּיר (ד' כג: וסס) גְּדוּלָּה עֲבִירָה לְשִׁמָּה מִמִּנְהוּ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה
הַמִּנְהוּ וְלֹא אֵל לְשִׁמָּה כֵּן כֵּן וּמַה"ה פִּרְקֵי דִיעַל נִמְי מִיִּתְהַיֵּא וְהַשְׁתַּחֲוֶה
כְּמַתְרִיטָה אֶסְתֵּר לְאֶשְׁתֹּרֵשׁ שֶׁאֲמַרְהָ כִּבֵּשׁ אֲדִתִּי אֲדִתִּי לִמֵּה לֹא וְ
אֶסְרִיה בְּנוֹת בָּלָא יִשְׂרָאֵל כְּדַמֵּן כִּבֵּשׁ דְּקוֹטֵר (ד' ע"ב) וְהִלֵּל מוֹדִים שֶׁ
לְאַחַר וּמַתְמַאי שֶׁאֵס תִּסְתַּרִי וּתְמַתַּאי וְאֲחִ"כ יִחְיִירָה וְהַכֵּלֵל כֵּן שֶׁ
לְגִרְשָׁה שְׁהִי יִרָא פִן יוֹדַע לְמַתְקִי: **קמ"ו** אֲפִסְתָּה וְיִשְׂרָאֵל
עֲבוֹרִים לִי־יִשְׂרָאֵל קִמְיִל אֶפְסָסְתָּ וְאִי לֹא קִמְיִלְתָּ לָךְ דְּקִטְעִילָתוֹ לְפָנֶיךָ
שֶׁמָּה לֹא הִיָּה בְּכֵס בְּהִלְכָה דְּמֵן הָדִין לֹא הִיָּה לוֹ לְמַסּוֹר עֲמֻמָּה לְמַכֵּ
וְאִ"ת וְהָא וְחִי בְּכֵס יִשְׂרָאֵל כְּמִיב וְאֲפִילוֹ יִשְׂרָאֵל הִיָּה מִחוּצָה לְמַכֵּ
לֹא אֲלֵטְרִיד וְחִי בְּכֵס אֲלֵל כִּי הִיָּי דְּלֵא יִלְגֵּם שֶׁאֵל מִזּוֹת מַחֲרֵ
וְאִ"ת וְחִי בְּכֵס יִשְׂרָאֵל כְּמִיב וְאֲפִילוֹ יִשְׂרָאֵל הִיָּה מִחוּצָה לְמַכֵּ

ערקאף דמאנא. שוין העגל שאס דרך העוזדי כוכבים לקשור
 יך ודך ישראל צעין אחר כגון שיש לך יהדות צדכר ודך ישראל
 ליהיות נעוים אפילו שני זה שאין כאן מזה אלס מנהג בעמאל יקדש
 את השם בפני חביריו ישראל וואס פרהסיס מדבר ישראל: **אסיא**
סוד וסוד. עשרה צעין וכולנו ישראל:

אפילו ⁶לשנויי ערקתא דמסאנא וכמה פרהסיא אמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן אין פרהסיא פחותה מעשרה בני אדם פשיטא ישראלים בעינן דכתיב ¹ונקדשתי בתוך לבני ישראל בעי רבי ירמיה תשעה ישראל ונכרי אחד מהו תא שמע דתני ²רב נאי אחוה דרבי חייא בר אבא אתיא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל וכתיב התם ²הבדלו מתוך העדה הזאת כמה להלן עשרה וכולהו ישראל אף כאן עשרה וכולהו ישראל והא אסתר פרהסיא הואי אמר אביי ³אסתר קרקע עולם היתה רבא אמר ⁴הנאת עצמן שאני דאי לא תימא הכי הני קוואקי ודימוניקי היכי יהיבני להו אלא הנאת עצמן שאני הכא נמי הנאת עצמן שאני ואודא רבא לעממיה דאמר רבא עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול אספסתא בשבתא ושדי לחיותא ואי לא קטילנא לך ליקטיל ולא לקטליה שדי לנהרא ליקטליה ולא ליקטול מ"ט לעבורי מילתא קא בעי בעו מיניה מר' אמי בן נח מצווה על קדושת השם או אין מצווה על קדושת השם אמר אביי ת"ש ⁷שבע מצות נצמנו לבני נח ואם איתא תמני הויין א"ל רבא אינהו וכל אבורייהו מאי הוי עלה אמר רב אדא בר אבהה אמרי בי רב כתיב ³לדבר הוזה יסלח ה' לעבדך בבא אדני בית רמון להשתחות שמה והוא נשען על ידי השתחויתי וכתיב ⁴ויאמר לו לך שלום ואם

עבור ואל תהרהר מזהה היא לקדש את השם או לא: **אֲבוּרֵיהֶם**. כל מדי דשׁיךְ זהו קדושת השם שייכא זהו דאס אומר לו לעבור על אותן מצוות או יהרהר ואס לא יקדש את השם יעבור עליהם הלכך האי נמי בכללן הוא: **אֲבוּרֵיהֶם**. ל"ר אפרטנמנט" ודוגמתו במנחות (דף ע"ג:) עולה וכל "אֲבוּרֵיהֶם: לזכר הוה. מאחר שקבל עליו נעמן שלא לעבור עבודת כוכבים אמר לו לאלישע לזכר הוה יכלה ה' לעבדך שאני אנוס בדבר שאדוני נשען ע"י וכתיב ויאמר לו כך לשלום אלמא הוה לו: ואס

ויבנים שיין וטמאמא לאסור לנעל והוא הדין לבועל והא דלא פריך
 לענין דלא מיחייב' למסור עצמה משום עריות דהא מרואח ילפינן
 דלא עבד מעשה כגון שמסליקין אותו על הסניוק וממחקין מסבבא
 ומוקין טפי דילמא דמא דדרי סומק טפי כיון דלא עבד מעשה והא
 דרעביז מעשה אכל הערבה עצמה שהיא קרקע עולם אין חייבה
 מעשה שפתיא עמיה עליה את הערבה אכל לענין חלול השם משום פרהסיא
 ק הבא על יבמתו (יבמות ד' נג: וסא) דלמחר רבא אין אונס לערבה שאין
 ה' יודע שאם יביאיהו אי אפשר שלא יתקשה לא מצינו למימר דלא
 הכבוש' הביאיהו על הערבה התם ודאי יש אונס ואין לו לחמור
 מתניהו מעבירה וממנה שבתין של רשעים רעה היא אלל דנדיקס
 היה לה למסור עצמה אע"פ שהיא קרקע עולם משום דנהגה
 ועושה דא"כ בשמעתינן נמי ה"ל לשאויי גבי פלמור ועוד דגראין
 ודבריה היה צריך ששטמיניהו מן הרודפים כמו שמוכיה הענין והיא
 משבחה מנשים צאהל תצרך שרה רבקה רחל ולאה דלמרינן צפ' מי
 ויו מתכוונות להבנות מצוללות ומשיב לה שלא לשמה משום דנהינן מן
 יחאסא הכחוז משבחה דאס היתה אנוסה צמור לה הכחוז משבחה וא"ל
 שמה מרדכי תחילה כדי שסבה מומרת בזהו לו דמחזיר גרושתו לו
 יין מתנה עמה לא על קודש שמתארס ולא על אחר שמתארס שמתמי
 לבועל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה וי"ל דלא היה רוצה
 ביה יותא בוי'. ההוא עובדא דשליה יבמות (ד' קסא: וסא) דלמחר ליה
 צדק ישראל דאמרי ליה בשל לי קדישה בשבתא עלא בשיל וקטילתיה
 יום שבתא עמנן של עכו"ם: י' נח מצוהו על קידוש השם.
 יום שבתא פטילו צנינעא אי לא דלכסי צמור ויש לומר דלילמא
 ונערה המתאוסה דפיליו צנינעא יברג ואל יעבור לבי':

עין משפט
נר מצוה

1. מִיִּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ
לֶחֶם סֻתְּרִים יַעֲנֶם;
מִשְׁלֵי ט ז

2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח זֶה
אִשָּׁה וְזֶה אִמָּה וְזֶה הוּא
בָּאֵשׁ יִשְׂרֹף אֹתוֹ וְזֶה
לֹא תִתֶּנּוּ וְזֶה
בְּתוֹכֶכֶם: י קרא כ כ יד

3. עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִהְיוֹת לָהּ
תִּגְלוּ אֶת בֵּת בְּנָהּ וְזֶה
בֵּת בָּתָּה לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת
עֲרוֹתֶיהָ שְׂאֵרָה הֵנָּה וְזֶה
הוּא: י קרא יח י